

Εισηγητικό κείμενο για την πολιτική κατάσταση

Του σ. Τάκη Θανασούλα

Είναι γνωστό ότι η κρίση είναι μια **εκδήλωση** της πτώσης του μέσου ποσοστού κέρδους ενώ ταυτόχρονα αποκαλύπτει την υπερπαραγωγή εμπορευμάτων. Η γρήγορη επέκταση της πίστης και του χρέους σπρώχνει την αγορά πέρα από τα φυσικά της όρια αλλά κάποια στιγμή αυτό στρέφεται στο αντίθετό του. Στη διάρκεια της άνθισης η πίστη φαίνεται να είναι απεριόριστη αλλά τη στιγμή που εμφανίζεται η κρίση, οι αυταπάτες διαλύονται. Οι αποπληρωμές καθυστερούν, τα εμπορεύματα μένουν απούλητα σε κορεσμένες αγορές και οι τιμές πέφτουν. Η συσσώρευση χρεών, σε τελική ανάλυση κάνει την κρίση ακόμα πιο βαθιά και περισσότερο μακρόχρονη. Βλέπουμε να ξεσπά βίαια η αντίφαση ανάμεσα στην κοινωνική παραγωγή και την κεφαλαιοκρατική ιδιοποίηση. Το μέσο κυκλοφορίας, το χρήμα, γίνεται εμπόδιο στη κυκλοφορία. Ο παραγωγικός τρόπος ξεσηκώνεται ενάντια στον τρόπο ανταλλαγής. « Η τελική αιτία για όλες τις πραγματικές κρίσεις παραμένει πάντα η φτώχεια και η περιορισμένη κατανάλωση των μαζών σε αντίθεση με την τάση της καπιταλιστικής παραγωγής να αναπτύσσει τις παραγωγικές δυνάμεις, με μόνη την καταναλωτική δύναμη της κοινωνίας να αποτελεί το απόλυτο όριό της.» (Κ. Μαρξ το κεφάλαιο τόμος 3)

Η διάρκεια της ύφεσης αναμένεται να είναι μακρόχρονη ακολουθώντας μια καθοδική σπειροειδή εξέλιξη. Δεν πρέπει να έχουμε αυταπάτες ότι τα πράγματα μετά από μια ορισμένη χρονική διάρκεια θα επανέλθουν στην προηγούμενη κατάσταση. Οι επιπτώσεις της κρίσης είναι ανυπολόγιστες για τις επερχόμενες γενιές αν δεν πάρουν τις τύχες στα χέρια τους οι εργαζόμενοι. Η έξοδος από το μακρύ κύμα της ύφεσης μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο όταν υπάρξουν εξω - οικονομικοί παράγοντες δηλαδή πόλεμοι, κοινωνικές επαναστάσεις ή και αντεπαναστάσεις.

Σο β' τρίμηνο του 2011 σύμφωνα με την UNIDO η παγκόσμια βιομηχανική παραγωγή κινείται με μειωμένους ρυθμούς ανάπτυξης 5,2% και αναμένεται να είναι κατώτερη του 2010.

Μετά την ύφεση του 2009 όπου εμφανίστηκε μείωση 0,5% του παγκόσμιου ΑΕΠ, (ΗΠΑ -2,6%, Ευρωζώνη - 4,1%, προηγμένες οικονομίες - 3,4%) και για πρώτη φορά από το 1946, το 2010 υπήρξε μια αύξηση κατά 5% κύρια λόγω της έντονης ανάπτυξης του παγκόσμιου εμπορίου και της επεκτατικής και δημοσιονομικής πολιτικής που ακολούθησαν οι μεγάλες οικονομίες. Το 2011 η εικόνα αρχίζει να αντιστρέφεται λόγω ανόδου της τιμής των καυσίμων, του αυξανόμενου δημόσιου χρέους, του πυρηνικού ατυχήματος στην Ιαπωνία και των πολιτικών εξελίξεων στη Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική.

Στις ΗΠΑ η βιομηχανική παραγωγή το ίδιο χρονικό διάστημα παρουσίασε καθοδικούς ρυθμούς 4,4% έναντι 7% το α' τρίμηνο. Επιβράδυνση παρατηρείται και στην Ιταλία, Γαλλία, Βρετανία με την εξαίρεση της Γερμανίας που αύξησε την βιομηχανική παραγωγή κατά 9,4%.

Η μαζική υποτίμηση του δολαρίου οξύνει τις αντιθέσεις ανάμεσα στις κύριες ιμπεριαλιστικές χώρες και επιτείνει την κρίση ολόκληρου του διεθνούς νομισματικού συστήματος. Η ποσοτική χαλάρωση, δηλαδή η έκδοση δολαρίων από τις ΗΠΑ ισοδυναμεί με υποτίμηση του δημόσιου χρέους της σε βάρος όλων εκείνων των χωρών που έχουν αποθέματα σε δολάρια, είτε έχουν αγοράσει περιουσιακά στοιχεία στις ΗΠΑ, ενώ ταυτόχρονα ευνοεί την εξαγωγική της δραστηριότητα. Το κυρίαρχο για τις ΗΠΑ δεν είναι το δολάριο ως διεθνές μέσο πληρωμής αλλά ως εθνικό νόμισμα. Με την επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ 1,5%, το πρόγραμμα περικοπής των δημοσίων δαπανών, της αναμενόμενης μείωσης των φορολογικών εσόδων, το δημόσιο έλλειμμα θα αυξηθεί και το δημόσιο χρέος εκτιμάται να ανέλθει στα 16 τρις δολάρια το τέλος του 2012. Η ανεργία εξακολουθεί να κινείται στο 9,6% περίπου βαθαίνοντας την οικονομική και κοινωνική κρίση. Το κίνημα της Γουόλ Στριτ που ξεκίνησε με τους φοιτητές εξαπλώνεται εντός και εκτός ΗΠΑ δείνει ότι εκφράζει τη Μείν Στριτ δηλαδή τους ανθρώπους του λαού, όπως δήλωσε ο Τσάρλς Τζέκινς του συνδικάτου εργαζόμενων στις συγκοινωνίες. Κύριος στόχος του κινήματος είναι η άρχουσα τάξη που κινεί τα νήματα πίσω από τις ιδιαίτερα προσωποποιημένες κεντρικές εκλογικές "φαντασμαγορίες" αναφέρει ο Νόαμ Τσόμσκι. Παρά την αρχική αγνόηση του κινήματος από τα ΜΜΕ δεν μπόρεσαν να το σταματήσουν τώρα οργανώνεται από τη Βοστώνη που ο δήμαρχος Τόνι Μερίνο προσπάθησε βίαια να το διαλύσει μέχρι το Σαν Φρανσίσκο και πολλά άλλα μέρη. Φαίνεται ότι αν θέλουμε ένα μαζικό βαθιά ριζομένο κοινωνικό κίνημα να εμφανιστεί από τα αριστερά πρέπει να καλωσορίσουμε πολλά διαφορετικά ρεύματα, ανάγκες επιθυμίες, στόχους ενέργειες, ενθουσιασμούς που εμπνέουν και στηρίζουν τα κοινωνικά κινήματα. Αρκετοί αντιλαμβάνονται ότι είναι αναγκαία η διαμόρφωση ενός προγράμματος και ενός φορέα που θα το

εφαρμόσει. Η απαγορευμένη μέχρι σήμερα κριτική του καπιταλιστικού συστήματος, δεν μπορεί να αποτραπεί πλέον, αποδείχθηκε αναποτελεσματική μηχανή παραγωγής ανισοτήτων και κρίσεων. Φαίνεται πιο καθαρά σήμερα ότι ο καπιταλισμός είναι το πρόβλημα και η ανεργία, η έλλειψη στέγης, η ανασφάλεια και η λιτότητα είναι το κόστος που πληρώνουμε. Οι ΗΠΑ μπορούν καλύτερα από τον εταιρικό καπιταλισμό θα αποκτή όλο και περισσότερους θιασώτες και αγωνιστές.

Στη Βρετανία η ανεργία παίρνει εφιαλτικές διαστάσεις έφτασε στο υψηλότερο σημείο των τελευταίων 17 ετών ήτοι 2,57 εκατομμύρια και τα όρια της φτώχειας έχουν φτάσει στα επίπεδα του 1974-77. Η κυβέρνηση σύμφωνα με το συνδικάτο GMB, εσφαλμένα υπολόγιζε ότι ο ιδιωτικός τομέας θα απορροφούσε τις 250 χιλιάδες απολυμένους από το Δημόσιο από τους οποίους 111 χιλιάδες ήταν το τελευταίο τρίμηνο. Η ανισότητα μεταξύ των πολύ πλούσιων και των πολύ φτωχών μεγεθύνεται τρομακτικά. Μέσα σε 2 χρόνια 600 χιλιάδες παιδιά επιπλέον προστέθηκαν σε αυτούς που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας κύρια λόγω της αυξανόμενης μισθολογικής ανισότητας. Υπολογίζεται ότι το 2013 περίπου 3,1 εκατομ. Παιδιά, 2,5 εκατομ. Γονείς, 4 εκατομ. ενήλικες χωρίς παιδιά, και 2,1 εκατομ. συνταξιούχοι θα ζουν στην απόλυτη φτώχεια πράγμα που σημαίνει ότι ο μισθός του εργαζόμενου θα πέσει κάτω από το 60% του μέσου εισοδήματος. Όμως η τράπεζα της Αγγλίας ανακοίνωσε την πρόθεσή της να ενισχύσει με 75 δις λίρες επιπλέον το τραπεζικό σύστημα λόγω των επισφαλειών από τα στεγαστικά δάνεια που συνεχίζουν τις καθυστερήσεις με αποτέλεσμα οι επισφάλειες να αυξάνονται θεαματικά

Στην Ιαπωνία οι αποπληθωριστικές τάσεις παραλύουν την οικονομία , παρουσίασε μείωση του ΑΕΠ 0,5% και το δημόσιο χρέος δεν παύει να αυξάνεται φτάνοντας πλέον το 300% του ΑΕΠ. Το τσουνάμι και η πυρηνική καταστροφή έδειξαν πόσο ανοχύρωτη υπήρξε. Η αναρχία και η μεγιστοποίηση του κέρδους των ιδιωτικών εταιριών κυριαρχούν. Οι ζημίες για τη χώρα και τους εργαζόμενους είναι μακροπρόθεσμες όσο και αν επιμελώς αποκρύπτονται.

Στην Ιταλία παρά την οριακή ψήφο εμπιστοσύνης που έλαβε η κυβέρνηση Μπερλουσκόνι φαίνεται να βρίσκεται προ του τέλους της. Ο Μπόσι δήλωσε ότι τον στηρίζει προς το παρόν. Συνδικάτα και επιχειρηματικός κόσμος εξακολουθούν να ζητούν την παραίτησή του. Η ανοιχτή πολιτική κρίση υποβόσκει καθώς μερίδα των ιταλών βιομηχάνων έχει προτείνει την ανάληψη της διακυβέρνησης από τεχνοκράτες, παρακάμπτοντας τις νόμιμες διαδικασίες. Η κεντροαριστερά δεν φαίνεται έτοιμη να εξασφαλίσει μια αυτοδύναμη πλειοψηφία, ενώ χιλιάδες ιταλοί αγανακτισμένοι κατακλύζουν πλατείες και δρόμους στη Ρώμη και άλλες πόλεις, αντιδρώντας στα οικονομικά μέτρα της κυβέρνησης και την αύξηση των φόρων. Η σχέση χρέους προς ΑΕΠ αυξάνεται και η πιστοληπτική ικανότητα της χώρας υποβαθμίστηκε. Η αγορά των 10ετών ομολόγων συνεχίζει να δέχεται τη στήριξη της ΕΚΤ, ενώ ο Μάριο Ντράγκι που τον Νοέμβριο αναλαμβάνει πρόεδρος απαίτησε να ληφθούν πρόσθετα μέτρα για τη μείωση του ελλείμματος.

Στην Κίνα η φούσκα στα ακίνητα υπολογίζεται σε 800% του ΑΕΠ και η πλειοψηφία των βιομηχανιών της έχει μια τεράστια πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα και οι παραγγελίες ειδικά για εξαγωγές αποδυναμώνονται. Για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας οικονομικής επιβράδυνσης η κεντρική τράπεζα διέυρυνε την έκδοση χρήματος και παρότρυνε τις τράπεζες να δανείζουν διαρκώς με αποτέλεσμα η προσφορά χρήματος να αυξηθεί εντός διετίας κατά 53%. Με τον πληθωρισμό υπερδιπλάσιο των επιτοκίων για καταθέσεις, εκατομμύρια κινέζοι επενδύουν τις οικονομίες τους σε ακίνητα. Για τον έλεγχο του πληθωρισμού οι τράπεζες κρατούν το 1/5 του ενεργητικού τους στην κεντρική τράπεζα. Με τον τρόπο αυτό περιορίζεται η δυνατότητα χρηματοδότησης σε μικρότερες επιχειρήσεις. Μέσω νομισματικών παρεμβάσεων εξακολουθεί να διατηρεί ασθενές το ρένμπινμπι για να είναι ανταγωνιστική στις εξαγωγές. Μετά από μια δεκαετία διψήφιων ποσοστών ανάπτυξης στις πωλήσεις αυτοκινήτων τον Αύγουστο ήταν υψηλότερες κατά 6%. Η επιβράδυνση και ο πληθωρισμός αναπόφευκτα θα οδηγήσει σε κοινωνικές εντάσεις. Ειδικότερα στις αγροτικές περιοχές καθώς οι τοπικές κυβερνήσεις αποκτούν μεγάλο μέρος των εσόδων τους παίρνοντας τη γη των κατοίκων με ελάχιστη αποζημίωση και πουλώντας σε πολύ μεγαλύτερη στους εργολάβους.

Οι αναδυόμενες οικονομίες γνωρίζουν αύξηση του ΑΕΠ αλλά συνοδεύεται από μια τεράστια κερδοσκοπική φούσκα λόγω της μαζικής εισροής κεφαλαίων για βραχυπρόθεσμη επένδυση.

Στις χώρες της ζώνης του ευρώ παρατηρείται το 2010 ανάκαμψη 1,7% και για φέτος, μετά από αναθεωρήσεις, εκτιμάται ότι θα κινηθεί σε επίπεδα ανόδου 1,6%. Το γεγονός αυτό κύρια οφείλεται στη

Γερμανία και δεν αφορά όλες τις χώρες. Ο πληθωρισμός προβλέπεται να διαμορφωθεί στο 2,6% για το 2011, με την ιδιωτική κατανάλωση να αυξάνεται κατά 0,8% και την δημόσια κατά 0,2%. Οι συνολικές επενδύσεις μετά από μία μείωση κατά 13% για τα έτη 2008 – 2010 αναμένεται να αυξηθούν φέτος κατά 2,2%. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2011 προβλέπεται να μειωθεί στο 4,6% από 6% το 2010 καθώς ακολουθείται πολιτική δημοσιονομικής προσαρμογής. Το δημόσιο χρέος αυξάνεται στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε και ως ποσοστό του ΑΕΠ θα φτάσει το 2011 στο 88% από 79,3% το 2009. Η ύφεση όμως που επέρχεται στην ευρωζώνη, τα μεγαλύτερα επιτόκια δανεισμού και η σωτηρία τραπεζών και κρατών σύντομα θα οδηγήσουν σε επιδείνωση τους χρέους προς ΑΕΠ που σύντομα θα υπερβεί το ποσοστό 100% .

Οι άνεργοι στην Ε.Ε το 2010 υπολογίζονται με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία των χωρών - μελών (στην πραγματικότητα η ανεργία είναι πολύ μεγαλύτερη) σε περίπου 23 εκατομμύρια, 2 εκατομμύρια περισσότεροι από το 2009 και 6 εκατομμύρια από το 2008. Το μεγαλύτερο πρόβλημα ανεργίας στην ζώνη του ευρώ το 2010 αντιμετωπίζει η Ισπανία με 20,1%, ακολουθεί η Εσθονία με 17% η Ελλάδα, Ιρλανδία και Σλοβακία με 13-14% και η Πορτογαλία με 11%.

Η ελληνική οικονομία

Για μια τετραετία βρίσκεται σε φάση ύφεσης. Πέρασαν δύο χρόνια που βρίσκεται διαρκώς στο επίκεντρο της δύνης της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης, καθώς όχι μόνο δεν μπορεί να ξεφύγει, αλλά βυθίζεται όλο και βαθύτερα στην ονομαζόμενη «κρίση χρέους», με την Ιρλανδία και τη Πορτογαλία να ακολουθούν σε απόσταση αναπνοής και την Ισπανία να παραπαίει στο προθάλαμο. Από το τέλος του καλοκαιριού, τα σύννεφα μαζεύονται επίσης βαριά πάνω από την Ιταλία απειλώντας έτσι την τρίτη σε μέγεθος οικονομία της ευρωζώνης, που άρχισε να γνωρίζει με τη σειρά της τις «υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής της ικανότητας».

Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις στα δύο αυτά χρόνια **εξ αντικειμένου** δεν μπόρεσαν να θεσπίσουν τις υπερεθνικές εκείνες δομές που θα τους επέβαλλαν μια κοινή δημοσιονομική πολιτική που θα ξεπερνούσε τα άμεσα ιδιαίτερα συμφέροντα της κάθε εθνικής αστικής τάξης, θα έβρισκε το κοινό παρανομαστή τους σε μια μεσο-μακροπρόθεσμη προοπτική και θα αντιμετώπιζε πιο έγκαιρα και πιο αποφασιστικά την εξάπλωση των συμπτωμάτων της ύφεσης στο εσωτερικό της ευρωζώνης. Έτσι οι οικονομίες των χωρών της ευρωζώνης, ενώ αλληλοσυνδέονται μεταξύ τους με το κοινό νόμισμα και με την εκτεταμένη αλληλοδιείσδυση των κεφαλαίων τους, βρίσκονται διαρκώς αντιμέτωπες με τις αντιφάσεις που γεννά η ανισόμετρη ανάπτυξή τους, οι κοντόφθαλμες επιδιώξεις των άμεσων συμφερόντων των μεγάλων εταιρειών και των τραπεζών και αναβάλλουν διαρκώς τη περιβόητη «ευρωπαϊκή ολοκλήρωση» χωρίς όμως και να μπορούν να εγκαταλείψουν τη προοπτική της. Από την άλλη πλευρά η νέα εξάπλωση των υφεσιακών συμπτωμάτων στην ευρωζώνη προκαλεί αναδραστικά μια παραπέρα επιδείνωση της ελληνικής οικονομικής κρίσης καθώς η ελληνική οικονομία όχι μόνο δεν μπορεί να απαλλαγεί από το βραχνά του «σκληρού ευρώ» αλλά επιπλέον η θέση της γερμανικής κυβέρνησης, να μην μοιραστεί ένα μέρος από τα βάρη του ελληνικού χρέους, γίνεται περισσότερο άκαμπτη από το φόβο της δημιουργίας ενός προηγούμενου που θα πρέπει να επαναληφθεί για την Ισπανία και την Ιταλία.

Παρόλες τις προσπάθειες να «απομονωθεί» η ελληνική κρίση από την υπόλοιπη ευρωπαϊκή οικονομία με εξαγορές και «κουρέματα» ομολόγων, μια «ανεξέλεγκτη χρεοκοπία» της ελληνικής οικονομίας, όπως ομολογούν όλοι σχεδόν οι οικονομικοί αναλυτές, μπορεί να αποτελέσει τη θρυαλίδα που θα προκαλέσει ένα νέο παγκόσμιο οικονομικό κραχ, μάλλον πολύ μεγαλύτερων διαστάσεων από το προηγούμενο του 2007-8 που προκλήθηκε από την «φούσκα» των αμερικανικών «επισφαλών» στεγαστικών δανείων και των διεσπαρμένων στο παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα «τοξικών» ομολόγων τους. Το δραστικό «κούρεμα» κατά 50 έως 60% των ελληνικών ομολόγων όπως ήδη φημολογείται ότι συμφωνήθηκε μεταξύ Μέρκελ και Σαρκοζί (στην κεκλεισμένων των θυρών συνάντησή τους στις 9/11), με παράλληλη στήριξη των τραπεζών από τους κρατικούς προϋπολογισμούς, θα επιφέρει μια ακόμη βιαιότερη «εσωτερική υποβάθμιση» της ελληνικής οικονομίας με περαιτέρω δραματικές επιπτώσεις στο επίπεδο διαβίωσης του μεγαλύτερου μέρους του ελληνικού πληθυσμού.

Η αλήθεια που δεν θέλουν με κανένα τρόπο να παραδεχθούν οι αστοί οικονομολόγοι και πολύ περισσότερο οι αστοί και οι ρεφορμιστές πολιτικοί, είναι ότι η ρίζα της κρίσης δεν βρίσκεται ούτε στα επισφαλή τραπεζικά δάνεια, ούτε στην διόγκωση του χρέους των κρατών, αλλά σε αυτόν τον ίδιο τον κυρίαρχο καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής που δεν μπορεί πλέον να ανακάμψει σε παγκόσμια κλίμακα και να πραγματοποιήσει τα προσδοκώμενα κέρδη των «επενδυτών». Το μακρύ κύμα της πτωτικής τάσης του μέσου ποσοστού κέρδους της καπιταλιστικής οικονομίας που ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 70, κλείνει τον ιστορικό του κύκλο

βυθίζοντας απειλητικά σε μια γενικευμένη ύφεση τη παγκόσμια οικονομία. Τις βραχύχρονες και αδύναμες ανακάμψεις διαδέχονται τώρα πιο βαθιές και πιο καταστροφικές βυθίσεις.

Είναι γνωστό από τη θεωρία των μακρών κυμάτων, ότι για να συμβεί μια αποφασιστική ανάκαμψη της καπιταλιστικής οικονομίας και να περάσει σε μια νέα περίοδο (μακρύ κύμα) ανόδου του μέσου ποσοστού κέρδους, μεταξύ των άλλων απαιτείται σαν μια βασική προϋπόθεση, η δραστική, απότομη αύξηση της αποσπώμενης από το κεφάλαιο υπεραξίας της εργασίας. Οι ευρωπαϊκές αστικές τάξεις παρόλες τις επιμέρους διαφορές των ιδιαίτερων συμφερόντων τους και τις αντίστοιχες διαφωνίες τους σχετικά με τους ρυθμούς της πορείας προς την «ευρωπαϊκή ολοκλήρωση», φαίνονται να είναι σύμφωνες σε γενικές γραμμές για την εφαρμογή αυτής της άγριας μετωπικής επίθεσης αντικοινωνικής πολιτικής. Η επίθεση αυτή των καπιταλιστών έχει ακριβώς το παραπάνω στόχο, δηλαδή την απότομη αύξηση του μέσου ποσοστού της αποσπώμενης υπεραξίας που στη πράξη μεταφράζεται με την δραστική μείωση των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού και των κοινωνικών υπηρεσιών του ονομαζόμενου «κράτους πρόνοιας», στην δραστική περικοπή των μισθών και των συντάξεων, τις ιδιωτικοποιήσεις των δημοσίων επιχειρήσεων και το ξεπούλημα της δημόσιας περιουσίας, τις μαζικές απολύσεις εργαζομένων από το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα και πάνω απ' όλα στη πλήρη κατάργηση ή στον δραστικό περιορισμό των μέχρι σήμερα κατακτήσεων του εργατικού κινήματος. Τη στιγμή που η τεχνολογική πρόοδος στον αυτοματισμό παρέχει τεράστιες δυνατότητες υποκατάστασης της εργατικής δύναμης με μηχανές στα εργοστάσια, η ρομποτική μπορεί να υποκαταστήσει μεγάλο μέρος της χειρωνακτικής εργασίας στις επιχειρήσεις και η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να υποκαταστήσει το μεγαλύτερο μέρος των εργασιών ρουτίνας του γραφείου, οι εργοδότες προσπαθούν λυσσαλέα να επιβάλλουν την αύξηση των ωραρίων εργασίας και την θεσμοθέτηση των «ελαστικών» εργασιακών σχέσεων. Η «λογική του παραλόγου» που πάντοτε ήταν σύμφυτη με το καπιταλισμό, κυριαρχεί σήμερα στην πιο ακραία μορφή της στην αστική πολιτική και στο δημόσιο λόγο. Βρισκόμαστε σε μία διαδικασία υποβάθμισης του βιοτικού επιπέδου των εργαζόμενων, φτωχοποίησης των ασθενέστερων εισοδηματικά στρωμάτων, κατάρρευσης του συστήματος κοινωνικής προστασίας, δραματικής μείωσης των μισθών και συντάξεων, αποτυχίας στην επίτευξη δημοσιονομικών στόχων. Βρισκόμαστε σε ένα φαύλο κύκλο που το δημόσιο χρέος αυξάνει συνεχώς, το δημόσιο έλλειμμα δεν μειώνεται αποτελεσματικά, η ανεργία θηριεύει.

Η κύρια αιτία για το δημόσιο έλλειμμα είναι η υστέρηση των εσόδων. Οι φοροαπαλλαγές προς τις επιχειρήσεις, οι υπερτιμολογήσεις των κρατικών προμηθειών, η ανισοκατανομή των εισοδημάτων, η φοροδιαφυγή με την ανοχή του κράτους, η ανασφάλιστη εργασία και εισφοροδιαφυγή είναι οι κύριοι λόγοι για την σημερινή κατάσταση. Οι πρωτογενείς δαπάνες σύμφωνα με το ΔΝΤ το 2020 θα ανέρχονται σε 30,5% του ΑΕΠ και θα είναι 12 περίπου μονάδες χαμηλότερες από το 2007

Την τελευταία 15ετία οι άμεσοι φόροι στην Ελλάδα ανέρχονται στο 8% του ΑΕΠ έναντι 13% στην Ε.Ε και 10,5% στη Γερμανία και Γαλλία. Επιβεβαιώνεται για μία ακόμη φορά ότι η αστική τάξη προτιμά από το να πληρώνει φόρους στο κράτος να το δανείζει αγοράζοντας ομόλογα ή έντοκα γραμμάτια είτε δια μέσου των τραπεζών είτε διαμέσου χρηματοοικονομικών οργανισμών.

Σύμφωνα λοιπόν με τον ΟΟΣΑ (2009) το ένα στα τέσσερα ευρώ που παράγεται στην ελληνική οικονομία δεν φορολογείται με αποτέλεσμα η φορολογική επιβάρυνση των κερδών να ανέρχεται στην Ελλάδα στο 15,9% ενώ στην Ε.Ε – 25 στο 33%. Ακόμη και η νομιμοποίηση της παραοικονομίας που αναπόφευκτα οδηγεί σε αύξηση του ΑΕΠ και βελτίωση του ελλείμματος και του χρέους δεν μπορεί να αποτρέψει τον κίνδυνο κήρυξης παύσης πληρωμών. Η ασκούμενη πολιτική, η συσσώρευση κοινωνικών εντάσεων και η ασθενική συσσώρευση της ελληνικής οικονομίας (διαρθρωτική ανταγωνιστικότητα) αποκλείουν την αντιμετώπιση των χρόνιων δημοσιονομικών προβλημάτων.

Το χρέος είναι μη βιώσιμο και υπολογίζεται το 2020 να ανέλθει στο 200% του ΑΕΠ ή 409δισ ευρώ. Οι λήξεις των ομολόγων του ελληνικού δημοσίου ανέρχονται για το 2011 σε 35,2 δισ €, το 2012 σε 35,3 δισ €, το 2013 σε 37,6 δισ €, το 2014 σε 57,7 δισ € το 2015 σε 39,4 δισ € και για την περίοδο 2016 – 2020 τα ομόλογα που θα λήξουν ανέρχονται σε 84,3 δισ €. Οι πολιτικές της φτώχειας, της λιτότητας, των ιδιωτικοποιήσεων και της αυξανόμενης ανεργίας κονιορτοποίησαν την πολιτική του Μνημονίου και του Μεσοπρόθεσμου προγράμματος, οδηγούν σε παράταση την ύφεση παρά το κούρεμα του χρέους κατά 21% και τη σχετική βελτίωση των όρων δανεισμού. Μετά το 2013 σχεδιάζεται η συνέχιση αποπληρωμής των δανειακών της κεφαλαίων με τρίτο δάνειο ύψους 80 – 120 δισ€ από το ευρωπαϊκό ταμείο χρηματοδοτικής στήριξης και την εφαρμογή τρίτου Μνημονίου με περισσότερα μέτρα λιτότητας. Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 2020 το χρέος θα αυξάνεται ακόμη και αν συμπεριληφθούν τα έσοδα από τις προβλεπόμενες ιδιωτικοποιήσεις του 2012 – 2015.

Μεταξύ Γερμανίας και αγορών αναπτύσσεται μία διάσταση για το μέγεθος του κουρέματος των ελληνικών ομολόγων. Η Γερμανία πιέζει για μεγαλύτερο κούρεμα από το 21% που προέβλεπε η συμφωνία της 21^{ης} Ιουλίου αυτό το γεγονός όμως θα προκαλέσει μεγαλύτερες ζημιές στις τράπεζες και καθιστά αναγκαία την κεφαλαιακή τους ενίσχυση. Προς το παρόν Γερμανία και Γαλλία δεν έχουν συμφωνήσει τον τρόπο της κεφαλαιακής ενίσχυσης καθόσον η πρώτη υποστηρίζει κυρίως τη στήριξη από τα ίδια τα κράτη ή την αναζήτηση κεφαλαίων στην αγορά και μόνο κατ' ανάγκη από τον EFSF, η δεύτερη υποστηρίζει η ενίσχυση να γίνει μέσω EFSF. Το πιθανότερο είναι να βρεθεί μια ενδιάμεση λύση. Η Κριστίν Λαγκάρντ είχε μιλήσει για την ενίσχυση των τραπεζών με ένα κονδύλι περίπου 200 δις €. Με την ενίσχυση των τραπεζών θα επιδιωχθεί η προφύλαξη των υπολοίπων χωρών από παρενέργειες του ελληνικού κουρέματος. Αναμένεται ενίσχυση του EFSF για να έχει δυνατότητες 2 τρις €. Η ενίσχυση θα γίνει μέσω μόχλευσης ή έκδοσης ομολόγων. Ήδη εντείνονται οι συζητήσεις για επιτάχυνση της λειτουργίας του μόνιμου μηχανισμού ESM στα μέσα του 2012 αντί του 2013 για καλύτερη διαχείριση της κατάστασης, Προβλέπεται η διαχείριση των δημοσιονομικών από τις Βρυξέλλες, που θα αποφασιστεί στη σύνοδο του Δεκεμβρίου. Στη συνέχεια θα υπάρξει κούρεμα τουλάχιστον 50% μέσω αλλαγής των όρων PSI της 21^{ης} Ιουλίου. Παραμένει το ερώτημα αν οι αγορές θα το δεχτούν ή αν η απομείωση θα θεωρηθεί χρεοκοπία. Ενώ οι τράπεζες θα προσφύγουν στο ταμείο παροχής ρευστότητας για αναζήτηση κεφαλαίων, τα ασφαλιστικά ταμεία θα έχουν σοβαρό πρόβλημα. Μετά το κούρεμα τα ελληνικά ομόλογα θα εξυπηρετούνται απευθείας από την Ε.Ε μέσω δανείων αλλά δεν θα υπάρχει χρηματοδότηση για τα ελλείμματα του προϋπολογισμού. Για αυτό και η κυβέρνηση έχει ως κύριο μέλημά της να πετύχει πρωτογενή πλεονάσματα σύμφωνα με το Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα..

Για τις ελληνικές τράπεζες τα ίδια κεφάλαια αποτελούν το 6% - 8% των συνολικά απασχολούμενων κεφαλαίων. Μια ενδεχόμενη μεγάλη αύξηση θα επιδείνωνε τον δείκτη αποδοτικότητάς τους. Αναζητούν λοιπόν πηγές κεφαλαίου με μικρότερο κόστος. Με την κρίση μετά το 2008 η έλλειψη εμπιστοσύνης αναμεταξύ τους έπληξε τη ρευστότητά τους.. Η Ε.Ε υιοθέτησε χορήγηση κρατικών εγγυήσεων διατραπεζικού δανεισμού και δυνατότητα εισροής κρατικών κεφαλαίων στις τράπεζες. Στη χώρα μας η ρευστότητα που αντλήθηκε δεν έφτασε στην πραγματική οικονομία. Οι ελληνικές τράπεζες έχουν δανειστεί συνολικά πάνω από 90 δις € από την Ε.Κ.Τ με ενέχυρο κρατικά ομόλογα και άλλους τίτλους με χαμηλότερη πιστοληπτική διαβάθμιση που ανέρχονται σε 140 δις € περίπου. Χωρίς αυτή την παροχή έκτακτης ρευστότητας οι τράπεζες θα ήταν αναγκασμένες να επισπεύσουν την είσπραξη απαιτήσεων, να μειώσουν την ανακύκλωση των δανείων, να απορρίψουν νέες αιτήσεις και να περιορίσουν τις ρυθμίσεις υφιστάμενων δανείων. Η πιστωτική ασφυξία απειράπη.

Η κύρια πηγή άντλησης κεφαλαίων για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα την τελευταία διετία παραμένουν οι προθεσμιακές καταθέσεις, οι καταθέσεις ταμειευτηρίου και οι τιτλοποιήσεις δανείων. Προφανώς τα αρνητικά πραγματικά επιτόκια συμβάλλουν στην εκροή καταθέσεων από τις ελληνικές τράπεζες.

Η συνολική χρηματοδότηση κατανέμεται σε 121,2 δις € προς επιχειρήσεις, 116 δις € προς τα νοικοκυριά, 16,2 δις € προς ελεύθερους επαγγελματίες και 59 δις € προς κεντρική κυβέρνηση, ΟΤΑ και οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας.. Η μεγαλύτερη αύξηση των επιτοκίων παρατηρείται στα καταναλωτικά και επιχειρηματικά δάνεια με αποτέλεσμα να καταγράφεται παραπέρα διεύρυνση της διαφοράς επιτοκίων μεταξύ Ελλάδας και ζώνης του ευρώ.

Η επιδείνωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης επιχειρήσεων και νοικοκυριών οδήγησε σε αύξηση των καθυστερήσεων στο 10,4% το 2010 από 5% το 2008. Η μεγαλύτερη επιδείνωση παρατηρείται στα καταναλωτικά δάνεια που προσεγγίζει το 20,5% του συνόλου των δανείων της κατηγορίας αυτής. Από τα στεγαστικά δάνεια βρίσκονται σε καθυστέρηση το 10% και από τα επιχειρηματικά το 8,7%. Η τάση αυτή θα επιδεινωθεί κατά το 2011. Είναι λοιπόν προφανές ότι η σχεδιαζόμενη ανακεφαλαίωση των τραπεζών, η επερχόμενη αναδιάρθρωση (κούρεμα) του δημόσιου χρέους και οι αυξανόμενες επισφάλειες του ιδιωτικού χρέους που εγγίζει τα 253 δις € θα φορτωθούν στις πλάτες των μισθωτών και συνταξιούχων με παραπέρα μείωση, στα επίπεδα φτώχειας, των μισθών και των συντάξεων.

Η εφαρμοζόμενη πολιτική της χρεοκοπίας των εργαζόμενων (διάβαζε εσωτερική υποτίμηση) δεν μειώνει μόνο τους μισθούς αλλά και την παραγωγικότητα αφού είναι συνάρτηση του βαθμού χρησιμοποίησης του παραγωγικού δυναμικού και των καθαρών επενδύσεων παγίου κεφαλαίου. Την περίοδο 2010 – 2011 ο μέσος ονομαστικός μισθός μειώθηκε κατά 4,5% και η παραγωγικότητα της εργασίας κατά 3,3% με αποτέλεσμα το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος που είναι που είναι η διαφορά τους, γνώρισε οριακή μείωση 1,2%..

Τη τελευταία διετία οι καθαρές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου στον ιδιωτικό τομέα ήταν αρνητικές. Επειδή όμως οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου εισάγουν νέες τεχνολογίες μέσα στην παραγωγική διαδικασία και νέες μορφές οργάνωσης θα πρέπει να αναμένουμε αρνητική επίδραση στην παραγωγικότητα της εργασίας. Έτσι επιχειρήσεις χαμηλής παραγωγικότητας θα απαξιωποιηθούν μέσα στην ερχόμενη περίοδο. Είναι λοιπόν λογικό να μην αναμένεται μεγάλη μείωση του μοναδιαίου κόστους εργασίας μέσω μιας τέτοιας διαδικασίας.

Κυβέρνηση και Τρόικα επιδιώκουν ένα χαμηλότερο επίπεδο παραγωγής μετά το σοκ αλλά βελτίωση του ισοζυγίου της χώρας που θα συμβάλλει στη μεγέθυνση του ΑΕΠ. Στοχεύουν το έλλειμμα να πέσει στο 2-3% του ΑΕΠ από 14% το 2008. Με το νόμισμα να μην μπορεί να υποτιμηθεί η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας θα προέλθει από τη μείωση του κόστους εργασίας και ως εκ τούτου τη μείωση των τιμών των εγχώριων προϊόντων σε σχέση με τους εμπορικούς εταίρους. Στη πραγματικότητα όμως η μεγάλη αύξηση του ελλείμματος σημειώθηκε μεταξύ 1999 – 2000 και μετά το 2004 και κύρια οφείλεται στο ισοζύγιο εισοδημάτων λόγω του διογκούμενου εξωτερικού χρέους. Επίσης όλο και περισσότερες χώρες εφαρμόζουν την ίδια πολιτική, μείωσης των τιμών και μείωση της ζήτησης, στις χώρες προορισμού των ελληνικών εξαγωγών. Εξάλλου η θετική συμβολή του εξωτερικού εμπορίου στη διαμόρφωση του ΑΕΠ οφείλεται κατά 75% στη μείωση των εισαγωγών που όπως γίνεται αντιληπτό καθορίζεται από τη μείωση της εσωτερικής ζήτησης.

Στη μείωση των τιμών των ελληνικών εξαγωγών και υπηρεσιών κατά 3% η συμβολή της εσωτερικής υποτίμησης ανέρχονταν στο 1/3 ήτοι 1%. Αντίθετα συνέβαλε τα μέγιστα στην μείωση του ΑΕΠ, και των πραγματικών αποδοχών των εργαζόμενων. Η αύξηση των εξαγωγών περίπου 14,5% το 2010-2011 οφείλεται εξολοκλήρου στην μεγέθυνση των αγορών προορισμού. Ας μη λησμονούμε ότι την ίδια περίοδο οι εξαγωγές όλων των ανεπτυγμένων χωρών σημείωσαν μεγάλες αυξήσεις.

Η κυβέρνηση και η τρόικα ισχυρίζονται ότι οι καθαρές εξαγωγές θα περιορίσουν τη ζημιά από τη μείωση της εσωτερικής ζήτησης. Πράγματι η συμβολή των εξαγωγών την διετία 2010 –2011 ήταν θετική και ανήλθε σε 3 εκατοστιαίες μονάδες αλλά δεν παύουν οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών να αντιστοιχούν μόνο στο 1/5 του ΑΕΠ της χώρας. Δεν μπορούν λοιπόν να αναλάβουν τον ρόλο κινητήριας δύναμης της οικονομίας μέσω του κόστους εργασίας και των τιμών. **Καμιά αστική κυβέρνηση δεν μπορεί να βελτιώσει την διαρθρωτική ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας χωρίς την κρατικοποίηση του εξωτερικού εμπορίου και την ύπαρξη σχεδιασμού της οικονομίας στη βάση των κοινωνικών αναγκών.** Είναι γνωστό ότι η διαδικασία της εξαγωγής κεφαλαίων πνίγει την οικονομική ανάπτυξη των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών, γιατί απορροφά με μια ποιοτικά διογκωμένη διαρροή τους διαθέσιμους πόρους για την πρωτογενή συσσώρευση του κεφαλαίου. Συντελείται μια συνεχή από την άποψη της εθνικής οικονομίας απαλλοτρίωση του εγχώριου κοινωνικού πλεονάσματος για χατίρι του ξένου κεφαλαίου, με αυτόνομη συνέπεια τη μείωση των διαθέσιμων πόρων για την εγχώρια συσσώρευση κεφαλαίου. Οι απομένοντες πόροι στρέφονται τότε σε τομείς όπως το εξωτερικό εμπόριο, μεσιτικές υπηρεσίες για διεθνείς εταιρίες, κερδοσκοπία σε ακίνητα, τοκογλυφία, τυχερά παιχνίδια, τουρισμό. Και βιομηχανίες τροφίμων. Η διευρυμένη λοιπόν αναπαραγωγή του κεφαλαίου που στις προηγμένες χώρες προωθεί τη διαδικασία της παράλληλης πρωτογενούς συσσώρευσης του κεφαλαίου, παρεμποδίζει τη διαδικασία τούτη στις λιγότερο αναπτυγμένες. Όπου είναι άφθονο το κεφάλαιο εκεί συσσωρεύεται με γρήγορο ρυθμό και όπου "σπανίζει" η κινητοποίησή του και η συσσώρευσή του προχωράει αργά και αντιφατικά.

Η ιδιωτική κατανάλωση μετά από μείωση 4,5% το 2010 θα μειωθεί κατά 6,4% το έτος που διανύουμε και θα συνεχιστεί και το 2012. Οι αιτίες είναι προφανώς η μείωση των εισοδημάτων, μισθών και συντάξεων καθώς και από την αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών.

Η δημόσια κατανάλωση μειώθηκε κατά 6,5% το 2010 και 2,6% το 2011 για να συγκρατηθεί το έλλειμμα.

Η μειούμενη εγχώρια ζήτηση αναπόφευκτα οδηγεί και σε άνοδο της ανεργίας και ως εκ τούτου σε απώλεια μέρους της διαπραγματευτικής ικανότητας των εργαζόμενων και των συνδικάτων .

Η μείωση του ΑΕΠ ανέρχεται σωρευτικά στο 10,3% είναι η μεγαλύτερη της μεταπολεμικής περιόδου και είναι βέβαιο ότι θα επεκταθεί τουλάχιστον μέχρι και το 2012, λαμβάνοντας υπόψη τα νέα μέτρα περιστολής της ζήτησης.

Η ανεργία στη πραγματικότητα θα ανέλθει στα επίπεδα του 23-25%, φτάνοντας τα επίπεδα των αρχών της δεκαετίας του 1960 που ήταν 26,4% ή 864.000 άνεργοι.

Ο διπλασιασμός του ποσοστού ανεργίας 16,5% μέσα σε τρία χρόνια 2009 – 2011 δεν οφείλεται μόνο στη μείωση των απασχολούμενων αλλά και στην αύξηση του εργατικού δυναμικού κατά 2,5% προφανώς επειδή η μείωση της αγοραστικής δύναμης των μισθών οδηγεί σε περισσότερη απασχόληση για να αναπληρωθεί το χαμένο εισόδημα.. Αυτή η κατάσταση έχει αλλάξει τον συσχετισμό δύναμης μεταξύ εργοδοτών και εργαζόμενων με αποτέλεσμα τη μείωση των πραγματικών μισθών κατά 11,5% για το σύνολο της οικονομίας. Μεσοπρόθεσμα, στη βάση των σημερινών αναλογιών, αναμένουμε παραπέρα μείωση των πραγματικών μισθών .

Η ύφεση επιδεινώνεται και από την πολιτική της δημοσιονομικής προσαρμογής. Το ΑΕΠ ανά κάτοικο γνωρίζει μείωση κατά 10,4% έναντι του 2008 και έχει επανέλθει στα επίπεδα του 2005. Με βάση το 2008 η παραγωγικότητα έχει μειωθεί κατά 4,6%. Για να ισοσκελιστεί το εξωτερικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών και τα δημόσια οικονομικά απαιτείται να μειωθεί ακόμα περισσότερο το επίπεδο ζωής.

Το πακέτο πρόσθετων μέτρων 8,82δισ€ για το 2011-2012 συμφωνήθηκε ήδη αλλά το έλλειμμα θα ξεπεράσει το στόχο του 8,5%. Το βάρος πέφτει στο ενιαίο μισθολόγιο, την εργασιακή εφεδρεία, τις αυξήσεις φόρων των μισθωτών και συνταξιούχων και του ξεπουλήματος της δημόσιας περιουσίας. Η εφεδρεία δεν είναι τίποτε άλλο από απόλυση υπό προειδοποίηση και επομένως θα του καταβληθεί το μισό της αποζημίωσης. Παρά τις ψευδολογίες της κυβέρνησης του κοινωνικού κανιβαλισμού δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι σύμφωνα με την Eurostat στην Ελλάδα οι υπάλληλοι του στενού και ευρύτερου δημόσιου τομέα σε ποσοστό του συνολικού πληθυσμού ανέρχονται στο 9%, όταν ο κοινοτικός μέσος όρος είναι πάνω από 10,5% για να μην αναφερθούμε στη Δανία που οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι το 18% του πληθυσμού.

Με την αναστολή της επέκτασης για δύο χρόνια των κλαδικών συμβάσεων θα οδηγηθούμε σύντομα σε ατομική διαπραγμάτευση με τους εργοδότες ενώ ταυτόχρονα οι επιχειρήσεις θα αποσυρθούν από τις κλαδικές εργοδοτικές ενώσεις για να μην εφαρμόζονται οι συμβάσεις.

Η Πολιτική Κατάσταση

Η απαξίωση του κοινοβουλευτικού συστήματος

Όπως επεσήμαναν επίσης πολλοί οικονομικοί αναλυτές και παραδέχθηκαν και κάποιοι «φιλοευρωπαίοι» πολιτικοί της ρεφορμιστικής αριστεράς (π.χ. Τσίπρας), η Ελλάδα με την συμφωνία του μνημονίου, εδώ και ενάμιση χρόνο αποτελεί «το πειραματόζωο» για να δοκιμασθεί η γενικευμένη εφαρμογή των πιο άγριων αντικοινωνικών πολιτικών. Με την συμφωνία της ελληνικής αστικής τάξης, την ομοφωνία επί της ουσίας όλων των ελληνικών αστικών κομμάτων και τη γενική επιστράτευση των ΜΜΕ για τη διαρκή καταϊγιστική προπαγάνδισή τους, νομοθετούνται σε διαδοχικά κύματα τα πρωτοφανή μέτρα. Δεν πρόκειται απλώς για τα μέτρα της άμεσης μείωσης του εισοδήματος των εργαζομένων και των συνταξιούχων που επιβλήθηκαν από την αρχή της μνημονιακής περιόδου, αλλά κυριολεκτικά για μέτρα εξόντωσης, όπως η κατάργηση των συλλογικών, κλαδικών συμβάσεων εργασίας, οι «εργασιακές εφεδρείες» και οι μαζικές απολύσεις χωρίς αποζημίωση σε ιδιωτικό και σε δημόσιο τομέα. Παράλληλα το εισόδημα των λαϊκών τάξεων συρρικνώνεται δραματικά από την άγρια φορομπηχτική πολιτική.

Τα μέτρα αυτά προτείνονται από την τρόικα, γίνονται αποδεκτά από την παραπαιούσα κυβέρνηση και νομοθετούνται από τη Βουλή, σε αλληπάλληλα κύματα. Παράλληλα εξαπολύονται από τα ΜΜΕ καταϊγιστικές προπαγανδιστικές επιθέσεις εκβιαστικών διλημάτων προς την ελληνική κοινωνία: τα μέτρα πρέπει να εφαρμοστούν γρήγορα προκειμένου «να σωθεί η ελληνική οικονομία από την πτώχευση» ή να «σωθεί από την έξοδο από την ευρωζώνη» και κυρίως «να αποφευχθεί η στάση πληρωμών των μισθών και των συντάξεων του επόμενου μήνα». Μέτρα που μέχρι χθες θεωρούνταν αδιανόητο ότι μπορούσαν ποτέ να νομοθετηθούν από ένα αστικό κοινοβουλευτικό καθεστώς, σήμερα νομοθετούνται δοκιμάζοντας διαρκώς τις οριακές αντοχές της κοινωνικής βάσης αλλά και του ίδιου του κοινοβουλευτικού συστήματος. Αδιανόητο όχι ασφαλώς γιατί παραβιάζουν αυτήν την ίδια τη «νομιμότητα» του αστικού κράτους ή του Συντάγματος, όπως κλαψουρίζουν σε όλους τους τόνους οι διάφοροι μικροαστοί και αριστεροί ρεφορμιστές πολιτικοί και γραφειοκράτες συνδικαλιστές, αλλά γιατί συνιστούν μια βίαιη ανατροπή της κοινωνικής ισορροπίας, όπως τουλάχιστον αυτή είχε διαμορφωθεί μετά από δεκαετίες διαδοχικών επιθέσεων, υποχωρήσεων και συμβιβασμών του εργατικού κινήματος απέναντι στην εργοδοσία. Αναπόφευκτα η ταξική πάλη οξύνεται.

Ωστόσο τα μέτρα αυτά, αν και νομοθετούνται από το κοινοβούλιο, αποδεικνύεται ότι είναι σχεδόν αδύνατον να εφαρμοσθούν στην πράξη, τουλάχιστον σε όλη τους την έκταση, εφόσον υφίστανται ακόμη οι όποιες

συλλογικές οργανώσεις της εργατικής τάξης και λειτουργούν ακόμη οι στοιχειώδεις αστικές ελευθερίες. Σαν άμεση συνέπεια έχουμε την ολοκληρωτική κοινωνική απαξίωση του κοινοβουλίου και των αστικών κομμάτων. Σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, ήδη το ένα τρίτο του εκλογικού σώματος αρνείται να δηλώσει εκλογική υποστήριξη σε οποιοδήποτε κοινοβουλευτικό κόμμα ενώ τα δύο μεγάλα «κόμματα εξουσίας» συγκεντρώνουν αθροιστικά το χαμηλότερο ποσοστό ψήφων στη μεταπολιτευτική ιστορία τους. Οι ηγεσίες των αστικών κυρίως κοινοβουλευτικών κομμάτων, εθισμένες μέχρι χθες σε μια πολιτική διαχείριση που είχε να κάνει περισσότερο με την δημόσια εικόνα και έδινε μικρή σημασία στην πολιτική ουσία, βρίσκονται σήμερα αντιμέτωπες με την πραγματικότητα μιας ανεξέλεγκτης οικονομικής κατάστασης που αδυνατούν να παρακολουθήσουν τους ρυθμούς της εξέλιξής της και τις διαστάσεις των κοινωνικών της επιπτώσεων.

Τα δύο κόμματα εξουσίας στο ναδίρ

Ασφαλώς η μεγαλύτερη κοινωνική κατακραυγή επικεντρώνεται στο κυβερνητικό κόμμα που χρεώνεται όλους τους άστοχους κυβερνητικούς χειρισμούς, τις συμφωνίες των μνημονίων και τις διαδοχικές επικαιροποιήσεις του. Χωρίς αμφιβολία η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ βρέθηκε παγιδευμένη στην πρωτοφανή δύνη και οι διεθνείς διαστάσεις της κρίσης και οι τραγικές άμεσες επιπτώσεις της ξεπερνούν κατά πολύ την οπτική αυτής της ηγεσίας. Προφανώς δεν ήταν σε θέση να τις κατανοήσει έγκαιρα και ακόμα λιγότερο να χαράξει μια έστω πιο αποτελεσματική διαπραγματευτική τακτική. Οι αστοχίες, οι τραγικές παλινωδίες του Γ.Α.Π. και των υπουργών καταρράκωσαν εντελώς και τα τελευταία ίχνη του κύρους του κόμματος και της κυβέρνησης. Οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ σύρονται έντρομοι στη νομοθέτηση των πρωτοφανών μέτρων, ενώ ταυτόχρονα καθημερινά βιώνουν τη γενική κοινωνική απαξίωση και κατακραυγή. Η παράδοση της κυβερνητικής εξουσίας σε μια κυβέρνηση «εθνικής ενότητας» ή ακόμη και η διενέργεια πρόωρων εκλογών (με δεδομένη μάλιστα την εκλογική τους ήττα) θα αποτελούσε μια λύτρωση για πολλούς από αυτούς. Κάτι τέτοιο ωστόσο μέχρι σήμερα τουλάχιστον δεν μπορεί να γίνει καθώς δεν εξαρτάται πλέον από τη δικιά τους βούληση, αφού βρίσκονται παγιδευμένοι στις «δεσμεύσεις» και στα χρονοδιαγράμματα των συμφωνιών.

Η ΝΔ προσπαθεί να τηρήσει κάποιες αποστάσεις ασφαλείας από την κυβερνητική πολιτική, επικεντρώνοντας την κριτική της ακριβώς στους άστοχους χειρισμούς και στις παλινωδίες του Γ.Α.Π. και των υπουργών χωρίς όμως να διαφωνεί με την ουσία της. Η επιμονή της για μια δήθεν «επαναδιαπραγμάτευση» των όρων του μνημονίου που θα τους δώσει μίαν άλλη, «αναπτυξιακή κατεύθυνση», δεν μπορεί να γίνει πειστική και να εμπνεύσει την ελπίδα και την εμπιστοσύνη των μεσαίων στρωμάτων και πολύ περισσότερο των εργατικών μαζών. Η διαρκώς παρούσα, ζοφερή πραγματικότητα των επιταγών της τρόικα και ο απόλυτος προσανατολισμός της γερμανικής ηγεσίας σε μια σκληρή μονεταριστική πολιτική, αφήνει ελάχιστα περιθώρια για να καλλιεργηθούν οι «αναπτυξιακές» ή άλλου τύπου προεκλογικές αυταπάτες από τους άλλωστε σχετικά πρόσφατα (μόλις πριν από δύο χρόνια) πολιτικά χρεοκοπημένους και αποτυχημένους πολιτικούς της ΝΔ. Οι θέσεις των ευρωπαϊών «εταίρων μας» είναι σταθερά προσανατολισμένες στον αδιαπραγμάτευστο στόχο της μεσοπρόθεσμης εξασφάλισης της είσπραξης του μεγαλύτερου δυνατού μέρους των τόκων των δανείων και αδιαφορούν εντελώς για τις κοινωνικές επιπτώσεις του οικονομικού στραγγίσματος της χώρας, όσο τουλάχιστον αυτό δεν προκαλεί μια επικίνδυνη για τους ίδιους κοινωνική έκρηξη.

Από την άλλη πλευρά η ηγεσία της ΝΔ, και πολύ πιθανόν και η ισχυρότερη μερίδα της αστικής τάξης που την στηρίζει, αντιλαμβάνονται ότι μια απόλυτη ταύτιση της με την κυβερνητική πολιτική ή ακόμη χειρότερα μια μορφή συγκυβέρνησης προκειμένου να εφαρμοσθούν τα μνημονιακά μέτρα, όπως αξιώνουν οι πολιτικά ανεγκέφαλοι γραφειοκράτες των Βρυξελλών, θα σήμαινε την άμεση, ταυτοχρονισμένη και οριστική απαξίωση του συνόλου του αστικού κοινοβουλευτικού συστήματος, που στην περίπτωση αυτήν θα έχανε κάθε σοβαρή εφεδρεία για μια μελλοντική εκλογική εναλλαγή και θα οδηγούνταν άμεσα στο πλήρες αδιέξοδο.

Ο κίνδυνος της ακροδεξιάς

Μια κυβέρνηση που θα υψωθεί πάνω από τα κοινοβουλευτικά κόμματα και τις κοινωνικές τάξεις είναι η λύση στην οποία προσβλέπουν όλο και περισσότεροι πολιτικοί των αστικών κομμάτων και όχι μόνον ο μόνιμος λάτρης του βοναπαρτισμού Καρατζαφέρης. Μια τέτοια «εθνική κυβέρνηση» ίσως να αποτελεί μια προσωρινή λύση για το αστικό πολιτικό σύστημα, ωστόσο εμπεριέχει πολλούς κινδύνους για το ίδιο το σύστημα, καθώς πολύ γρήγορα θ' αναδειχθούν η αστάθεια και η ανεπάρκειά της να ολοκληρώσει το πρόγραμμα των αντεργατικών μέτρων.

Σύμφωνα με τη προηγούμενη ιστορική εμπειρία και τη μαρξιστική θεωρία που αναπτύχθηκε από τον Τρότσκι στην εποχή της κρίσης του μεσοπολέμου, δραστικά αντικοινωνικά μέτρα που στοχεύουν στην απότομη αύξηση του ποσοστού της αποσπώμενης υπεραξίας της εργασίας όπως τα σημερινά του «μνημονίου» και των διαδοχικών επικαιροποιήσεών του, μπορούν να εφαρμοσθούν σε όλη τους την έκταση μόνο μετά την ολοκληρωτική διάλυση των πολιτικών και συνδικαλιστικών οργανώσεων της εργατικής τάξης, δηλαδή τη πλήρη ατομικοποίηση των εργαζομένων και το ουσιαστικό «πάγωμα» της ταξικής πάλης σε όλα τα επίπεδα. Ένα βοναπαρτιστικό καθεστώς, όπως αυτό που ήδη προπαγανδίζει η ακροδεξιά του ΛΑΟΣ και υποστηρίζετε από όλο και περισσότερους αστούς πολιτικούς, που θα υψωθεί πάνω από κόμματα και τις κοινωνικές τάξεις, δεν θα έχει την απαιτούμενη υποστηρικτική κοινωνική βάση και σταθερότητα για να φέρει σε πέρας αυτό το έργο. Μέτρα τέτοιας έκτασης ενάντια στην εργατική τάξη, θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν από μια φασιστικού τύπου δικτατορία που θα υψώνονταν επίσης πάνω από τις κοινωνικές τάξεις αλλά θα τα επέβαλλε μόνο αφού προηγουμένως θα είχε αναπτυχθεί ένα μαζικό μικροαστικό φασιστικό κίνημα που θα έδινε θανάσιμα κτυπήματα σε όλες ανεξαιρέτως τις μορφές οργάνωσης της εργατικής τάξης και θα διέσπειρε τη γενικευμένη τρομοκρατία μέσα στη κοινωνία.

Πρέπει να παρατηρήσουμε ότι η βασική διαφορά της σημερινής κατάστασης, ειδικότερα στην Ευρώπη, από τη μεγάλη κρίση του μεσοπολέμου, έγκειται στο μεγάλο βαθμό αλληλοδιείσδυσης και αλληλεξάρτησης των οικονομιών των ευρωπαϊκών χωρών που έχει επέλθει με την θέσπιση της ενιαίας αγοράς της ΕΕ και του ευρώ. Η αστική τάξη στην Ελλάδα παραμένει σήμερα ακόμη σταθερά προσανατολισμένη στην ΕΕ καθώς τα συμφέροντά της σε μεγάλο βαθμό έχουν εξαρτηθεί από την ενιαία αγορά και το ευρώ. Επίσης ελληνικές εταιρίες και τράπεζες σε μεγάλο βαθμό έχουν εξαγορασθεί από κεφάλαια άλλων χωρών της ΕΕ. Η πολιτική εξουσία σε μια μικρή χώρα της ευρωζώνης όπως η Ελλάδα, παρά την υπαρκτή σχετική αυτονομία της από τη σφαίρα της οικονομίας, δεν μπορεί να πάρει το δρόμο της εκτροπής από το κοινοβουλευτικό σύστημα εάν αυτός δεν εξυπηρετεί τα κυριότερα συμφέροντα του ελληνικού αλλά και του ευρωπαϊκού κεφαλαίου. Επομένως μια κοινοβουλευτική εκτροπή είναι πολύ πιο πιθανή να συμβεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όταν η κρίση οξυνθεί στο σκληρό πυρήνα της Ευρώπης και οδηγήσει σε κατάσταση παροξυσμού τα μικροαστικά στρώματα του πληθυσμού και τις εργατικές τάξεις σε διαδοχικές υποχωρήσεις και στρατηγικά λάθη.

Οπωσδήποτε πρέπει να τονίσουμε ότι ένα φασιστικό κίνημα έχει έναν σημαντικό βαθμό αυτονομίας από την αστική πολιτική, τουλάχιστον στα πρώτα στάδια της ανάπτυξής του. Είναι φανερό ότι μέχρι στιγμής, παρά το γεγονός ότι τα μεσαία κοινωνικά στρώματα της ελληνικής κοινωνίας έχουν πληγεί και εξακολουθούν να πλήττονται όλο και πιο βάνουσα από τη κρίση, δημιουργώντας μια μεγάλη μάζα κατεστραμμένων και απεγνωσμένων μικροαστών, η συγκρότηση ενός φασιστικού κινήματος δεν έχει πάρει απειλητικές για το εργατικό κίνημα διαστάσεις. Η ακροδεξιά (ΛΑΟΣ) ενισχύεται εκλογικά οριακά και συμμετρικά περίπου με την κοινοβουλευτική αριστερά, αλλά η ουσιαστική υποστήριξη που παρέχει στην κυβερνητική μνημονιακή πολιτική, δεν της επιτρέπει να παίξει το ρόλο ενός σοβαρού εναλλακτικού πόλου που θα συσπειρώσει τη πλειοψηφία της μάζας των μεσαίων στρωμάτων. Οι φασιστικές συμμορίες, εκμεταλλευόμενες το διάχυτο κλίμα ξενοφοβίας και εθνικισμού, είναι γεγονός ότι αναπτύσσονται και αποθρασύνονται χωρίς όμως μέχρι στιγμής να αποκτούν αξιοπιστία και κύρος ώστε να βρίσκουν κάποια σοβαρό έρεισμα μέσα στην ίδια την αστική τάξη.

Η Πολιτική Απάντηση της Εργατικής Τάξης

Από την άλλη πλευρά οι κύριες συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργαζομένων, μετά από μια εικοσαετία μικρών και μεγάλων υποχωρήσεων και καθοδηγούμενες από τις γραφειοκρατικές κλίκες των διαβρωμένων από τη διαφθορά επαγγελματιών συνδικαλιστών στάθηκε αδύνατο να σταθούν στο ύψος των περιστάσεων. Ωστόσο μέσα στις νέες κοινωνικές συνθήκες που διαμορφώνονται με ραγδαίους ρυθμούς, είναι σχεδόν βέβαιο ότι οι συνδικαλιστικές δομές θα αναζωογονηθούν (πρωτοβουλίες πρωτοβάθμιων σωματείων) και γρήγορα θα αναδειχθούν νέες μαχητικές συνδικαλιστικές ηγεσίες.

Παρά το γεγονός ότι όλα τα κόμματα της Αριστεράς βρίσκονται σε σχετική δημοσκοπική άνοδο, επωφελούμενα κυρίως από την κατακόρυφη φθορά του ΠΑΣΟΚ, τόσο η κοινοβουλευτική όσο και η εξωκοινοβουλευτική Αριστερά μέσα στις συνθήκες της κρίσης αναδεικνύουν επίσης τις χρόνιες αδυναμίες τους και σύρονται κυριολεκτικά πίσω από τα γεγονότα. Η ανάγκη για μια πολιτική πρόταση απάντησης στη βαρβαρότητα της καπιταλιστικής κρίσης δεν προβάλλεται από τις πολιτικές δυνάμεις της αριστεράς αλλά και όταν προβάλλεται, αυτό δεν γίνεται με την απαιτούμενη αυτοπεποίθηση και καθαρότητα. Η απάντηση αυτή για την αριστερά και για την εργατική τάξη δεν μπορεί τελικά να είναι άλλη από την πρόταση για μετάβαση στο σοσιαλισμό με εργατική δημοκρατία, σχεδιασμένη οικονομία και να στηρίζεται στην διεθνιστική μαχητική

αλληλεγγύη μιας αναπτυσσόμενης πάλης των εργαζομένων των άλλων ευρωπαϊκών καπιταλιστικών χωρών.

Ωστόσο η ανάγκη για μια ενιαία και μετωπική πολιτική απάντηση των εργαζομένων, έγινε ενστικτωδώς αντιληπτή από τα λαϊκά στρώματα και οδήγησε τις μάζες «στις πλατείες» της προηγούμενης άνοιξης και στις προσπάθειες συντονισμού με τις πλατείες των άλλων χωρών. Η κορύφωση του κινήματος των πλατειών με τις μεγάλες κινητοποιήσεις του περασμένου Ιουνίου παρέλυσε έστω και προσωρινά την «μεταρρυθμιστική» ορμή της κυβέρνησης και ήταν αυτή που οδήγησε στην αναβολή της εφαρμογής του προηγούμενου κύματος των μέτρων για το Σεπτέμβριο. Μια αναβολή που οι αστοί αναλυτές προσπαθούν σε όλους τους τόνους να αποδώσουν στην ανικανότητα ή στην τεμπελιά των στελεχών της κυβέρνησης και να συγκαλύψουν την πραγματική της αιτία. Το «κίνημα των πλατειών» δεν είχε ίσως την αναμενόμενη επανεκκίνηση τον Σεπτέμβριο αφού δεν πρόλαβε να αποκτήσει τις απαιτούμενες οργανωτικές δομές, που θα το διατηρούσαν σε μια στοιχειώδη εγρήγορση. Ωστόσο η επίδρασή του είναι φανερή σε όλο το φάσμα της αριστεράς.

Το ΚΚΕ διαπιστώνοντας ότι κινδυνεύει να χάσει την πρωτοβουλία των μαζικών κινητοποιήσεων, προσπαθεί να ανακτήσει έδαφος με μια σειρά ακτιβιστικών πρωτοβουλιών «ανυπακοής» του ΠΑΜΕ πέρα από τις συνηθισμένες τελετουργίες του (δεν πληρώνω χαράτσια, καταλήψεις υπουργείων και σχολείων). Η στάση του ακόμη απέναντι στο μαζικό κίνημα φαίνεται να αλλάζει οριακά, καθώς η Παπαρήγα αναγκάζεται να καλέσει τα μέλη να βγούν από τα κομματικά στεγανά και να διαχυθούν μέσα στην κοινωνία. Η συμμετρική, μίζερη, μισή-αποκατάσταση του Άρη Βελουχιώτη και του μεγάλου αρχηγού – εκτελεστή του Ζαχαριάδη δείχνει από τη μια μεριά το βαθμό της ιδεολογικής σύγχυσης αλλά ταυτόχρονα φανερώνει και την εσωτερική ένταση που αρχίζει να επικρατεί στη βάση σχετικά με την αναζήτηση μιας πιο αποτελεσματικής σύγχρονης στρατηγικής.

Ο πολιτικός λόγος του ΚΚΕ, αν και επιφανειακά γίνεται πιο ανατρεπτικός, δεν παύει ούτε στιγμή να αποπνέει τη γραφειοκρατική ρουτίνα και την έλλειψη της βαθύτερης κατανόησης της οικονομικής και κοινωνικής πραγματικότητας. Αν όμως ο λόγος του παραμένει πάντοτε γενικόλογα αντικαπιταλιστικός και μηχανιστικά μαρξιστικός, η σχεταριστική τακτική του εξακολουθεί να παραμένει τραγικά επικίνδυνη για την αναγκαία όσο ποτέ άλλοτε, ενιαία, μετωπική απάντηση της εργατικής τάξης.

Ο ΣΥΝ/ΣΥΡΙΖΑ προσπαθεί να σταθεροποιηθεί σαν μια αξιόπιστη κοινοβουλευτική εναλλακτική αριστερά. Η εκλογική καταρράκωση του ΠΑΣΟΚ δημιουργεί βάσιμες ελπίδες στη μακάρια ηγεσία Τσίπρα για μια νέα δημοσκοπική και ίσως και εκλογική κούρσα ανόδου, όπως είχε συμβεί στη χρυσή διετία του ΣΥΡΙΖΑ 2007-8. Η πρόταση του Τσίπρα για μια κυβέρνηση «παναριστεράς» βρίσκεται εντελώς έξω από την άμεση ζωτική ανάγκη αυτοοργάνωσης και ενιαίας μαχητικής κινητοποίησης των εργαζομένων. Ακόμη περισσότερο μπορεί να εγκλωβίσει ένα σημαντικό τμήμα από την αναπτυσσόμενη δυναμική της συγκρότησης των κινημάτων αντίστασης στα μέτρα, σε μια νέα κοινοβουλευτική αυταπάτη. Ο σταθερά «φιλοευρωπαϊκός» προσανατολισμός της ηγεσίας του κόμματος προσπαθεί απεγνωσμένα να αγκιστρωθεί στη φρούδα ελπίδα των ευρωμολόγων και της δημοκρατικής εμβάθυνσης των ευρωπαϊκών αστικών θεσμών, τη στιγμή ακριβώς που τα ευρωμολόγια απορρίπτονται κατηγορηματικά και σε όλους τους τόνους από τη γερμανική πολιτική ηγεσία και οι περιβόητοι ευρωπαϊκοί θεσμοί δεν αποκαλύπτουν μόνο τον ταξικό και αυταρχικό τους χαρακτήρα αλλά και την ανυποληψία τους από τον ίδιο τον «ευρωπαϊκό πυρήνα». Η ριζοσπαστική νεολαία του κόμματος και οι ριζοσπαστικές συνιστώσες του ΣΥΡΙΖΑ, θα ασφυκτιούν όλο και περισσότερο μέσα στα ρεφορμιστικά πλαίσια του ΣΥΝ, όσο το μαζικό κίνημα αντίστασης θα αναπτύσσεται.

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ, που χωρίς αμφιβολία συσπειρώνει στις γραμμές της τη σημαντικότερη μερίδα των πιο μαχητικών και πολιτικοποιημένων αγωνιστών της βάσης, συνδικαλιστών, νεολαίας, φοιτητών, προχωρά στη συγκρότησή της με ρυθμούς χελώνας, καθώς συνεχίζεται στο εσωτερικό της η μακρόσυρτη πάλη χαρακωμάτων ανάμεσα στις συνιστώσες της. Η προσυνοδωμένη περίοδος δεν συνοδεύθηκε από έναν ανοιχτό, γόνιμο, προωθητικό διάλογο στη βάση των τοπικών επιτροπών, που θα άνοιγε διάπλατα τα παράθυρα του πολιτικού προβληματισμού και της αναζήτησης της αναγκαίας στρατηγικής πλατειά μέσα την κοινωνία, αλλά περιορίστηκε στις κλειστές διαβουλεύσεις και στις ισοροπίες της κορυφής. Η έξοδος από την ΕΕ με ή χωρίς «αντικαπιταλιστική αποδέσμευση», η άμεση έξοδος από την ευρωζώνη, η αναζήτηση και διαγραφή του «επαχθούς χρέους» κλπ, αντί να γίνονται σημεία τριβής μεταξύ των ηγεσιών, θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημεία εκκίνησης ενός πλατιού και ζωντανού διαλόγου στη βάση. Παρόλα αυτά η συγκρότηση της ΑΝΤΑΡΣΥΑ θα προχωρήσει με την πρώτη συνδιάσκεψη στο τέλος Οκτωβρίου και ίσως αυτή ν' αποτελέσει το απαιτούμενο νέο ξεκίνημα για τη δημιουργία του πολιτικού μορφώματος που θα θέσει σε **κίνηση** μια νέα δυναμική αγωνιστικής συσπείρωσης δυνάμεων και ταυτόχρονα εσωτερικής πολιτικής

ανέλιξης. Μια τέτοια εξέλιξη της ΑΝΤΑΡΣΥΑ σε κίνημα είναι απόλυτα αναγκαία για την πολιτική συγκρότηση της απάντησης της ελληνικής εργατικής τάξης στην καπιταλιστική κρίση.

Μέσα σε αυτή την εξελισσόμενη διαδικασία της οργανωτικής και πολιτικο-ιδεολογικής συγκρότησης της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, η ΟΚΔΕ οφείλει να παίξει έναν σημαντικό ρόλο. Οι προγραμματικές θέσεις του ρεύματος μας και οι επεξεργασίες μας, σε όλα τα κρίσιμα ζητήματα που βρίσκονται μπροστά μας είναι χωρίς αμφιβολία οι καλύτερα θεμελιωμένες στην επαναστατική μαρξιστική θεωρία.

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ τα τρία, περίπου, χρόνια ζωής της έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο, παρότι από αρκετές απόψεις κατώτερο των περιστάσεων, στη συγκρότηση και στην ανάπτυξη των κοινωνικών αντιστάσεων. Εκπροσώπησε πολιτικά ένα σημαντικό **κομμάτι της πρωτοπορίας του εργατικού κινήματος** και αποτελεί εν δυνάμει το αντίπαλο δέος στη γραφειοκρατική ρεφορμιστική αριστερά του ΣΥΝ/ΣΥΡΙΖΑ και του ΚΚΕ. Το παράδειγμα του "μπλοκ του Μουσείου" στις πανεργατικές απεργίες στην Αθήνα είναι ενδεικτικό. Προέταξε την ανεξαρτησία των αντικαπιταλιστικών δυνάμεων από τους αστικούς θεσμούς και την ρεφορμιστική αριστερά. Είναι σαφές πως αυτή τη στιγμή αποτελεί το μόνο όχημα που μπορεί μελλοντικά να ανατρέψει τους συσχετισμούς υπέρ της αντικαπιταλιστικής αριστεράς τόσο στο εργατικό κίνημα όσο και στον πολιτικό στίβο. Με αυτό το κριτήριο η ΟΚΔΕ-Σπάρτακος επανεπιβεβαιώνει τη συμμετοχή της στο εγχείρημα και στην προσπάθεια

Παρά τις αδυναμίες και τα προβλήματα της **ΑΝΤΑΡΣΥΑ** πολιτικά και οργανωτικά που η συνδιάσκεψη θα επιδιώξει να τα αντιμετωπίσει αφού δεν μπορεί να τα λύσει στο σύνολό τους, θεωρούμε ότι στην επόμενη περίοδο οφείλει να στηρίξει και στο μέτρο του δυνατού να οργανώσει τους αγώνες που εκδηλώνονται ενάντια στην κυβέρνηση του κοινωνικού κανιβαλισμού που μειώνει μισθούς και συντάξεις, διαλύει τις εργασιακές σχέσεις, καταργεί τις συλλογικές συμβάσεις, αυξάνει την ανεργία φτωχοποιεί τους εργαζόμενους και τα μεσαία στρώματα για να πετύχει πρωτογενή πλεονάσματα δηλαδή αποπληρωμή των τοκοχρεωλυσιών για τα συμφέροντα των πιστωτών. Οφείλει επίσης να επιδιώξει την οργάνωση των αγώνων στους εργατικούς χώρους με σύγκληση γενικών συνελεύσεων, εκλογή απεργιακών επιτροπών και απεργιακής φρουράς που θα υπερασπίζεται τις καταλήψεις και θα καλεί τους διάφορους κλάδους να κηρύξουν απεργίες διαρκείας για να πέσει η κυβέρνηση, να αποτύχουν οι φορομπηχτικές επιδρομές της, να προχωρήσουμε στη παύση πληρωμών και τη διαγραφή του χρέους. Να καταστήσουμε κατανοητό σε ευρύτερα στρώματα εργαζομένων ότι **η αντικαπιταλιστική κατεύθυνση συμπυκνώνεται** στην ανάδυσση μέσα από τους αγώνες, τις διαφοροποιήσεις, και διασπάσεις αριστερών πτερυγών των συνδικάτων και των ρεφορμιστικών κομμάτων σε συνεργασία με την επαναστατική και αντικαπιταλιστική αριστερά **μιας επαναστατικής εργατικής κυβέρνησης** που θα υλοποιήσει τα αιτήματα που αναφέρουμε και πανθομολογούμενα είναι αποδεκτά από την συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων. Οφείλει να συγκρουστεί με τον ρατσισμό και τον εθνικισμό που οι ανταγωνισμοί στην Ανατολική Μεσόγειο δεν αποκλείουν ενδεχόμενη πολεμική ένταση για να τιθασεύσουν το κίνημα που δεν ελέγχεται δια μέσου των παραδοσιακών μηχανισμών της κυρίαρχης τάξης.

Στο μεταναστευτικό ζήτημα η τοποθέτηση μεγάλου τμήματος της ΑΝΤΑΡΣΥΑ είναι έντονα επηρεασμένη από την αστική πολιτική ατζέντα και ιδεολογία – από αυτό προκύπτουν σοβαρά προβληματικές θέσεις όπως η άρνηση του συνθήματος για ανοικτά σύνορα, η ιδέα ότι η παρουσία των μεταναστών στο κέντρο της Αθήνας συνιστά ένα πραγματικό πρόβλημα στο οποίο οφείλουμε να απαντήσουμε εμείς, καθώς και η ρητορική του τύπου "ο ελληνικός λαός δεν είναι ρατσιστής".

Οφείλει επίσης μετά την συνδιάσκεψη να επιδιώξει να συγκεκριμενοποιήσει το όραμά της για τον σοσιαλισμό και κομμουνισμό του 21^{ου} αιώνα. Δεν είναι μόνο η προηγηθείσα κατάρρευση στις χώρες της Α. Ευρώπης αλλά και η απογοήτευση και το αδιέξοδο εκατομμυρίων ανθρώπων που προκαλεί η καπιταλιστική κρίση.

Η υποτίμηση κινημάτων με μεγάλη στρατηγική σημασία, όπως είναι το φεμινιστικό, το διεθνιστικό, τα αντιρατσιστικό, το αντιφασιστικό, το κίνημα για την απελευθέρωση των LGBT, το οικολογικό κ.ά. συνεχίζει, παρά τις προόδους που έχουν επιτευχθεί σε ορισμένες περιπτώσεις, να ταλαιπωρεί τις δυνάμεις της ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Τα περισσότερα από αυτά τα μέτωπα, που για εμάς αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του επαναστατικού προγραμματικού εξοπλισμού και του οραματικού μας ορίζοντα για την απελευθέρωση της εργατικής τάξης και όλων των καταπιεσμένων των ταξικών κοινωνιών, θεωρούνται ακόμα σε μεγάλο βαθμό τροτσικιστικές ιδεοληψίες ή φετίχ.

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ είναι ένα **μέτωπο όπως αυτοαποκαλείται η ίδια για την αντικαπιταλιστική ανατροπή**. Οφείλουμε να επιδιώξουμε στο μέτρο και στο βαθμό που μας αναλογεί στην προγραμματική της συγκρότηση και την πραγματική της συγχώνευση με το εργατικό κίνημα. Η άποψή μας από παλιά ότι η

δημιουργία ενός επαναστατικού κόμματος δεν είναι το αποτέλεσμα μιας γραμμικής ανάπτυξης μιας εκ των οργανώσεων που σήμερα υπάρχουν επιβεβαιώνεται. Η επιδίωξή μας να συμβάλλουμε στη δημιουργία πολιτικών τάσεων που βασίζονται σε προγραμματική συμφωνία στο εσωτερικό της ΑΝΤΑΡΣΥΑ θεωρούμε ότι εξυπηρετεί στην αποσαφήνιση του πολιτικού της πλαισίου, και βοηθά αποφασιστικά και την ανάδυση ενός πόλου που αναπόφευκτα θα είναι το προανάκρουσμα της δημιουργίας ενός επαναστατικού υποκειμένου.

Το απαραίτητο μπόλιασμα της ΑΝΤΑΡΣΥΑ με τις επαναστατικές μαρξιστικές θέσεις μπορεί να γίνει από την ΟΚΔΕ, εάν η παρέμβασή της γίνει με έναν καλά συντονισμένο και συγκροτημένο τρόπο, με σχέδιο και με αυτοπεποίθηση. Το προχώρημα και βάθεμα του εγχειρήματος της ΑΝΤΑΡΣΥΑ σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται από το πολιτικό και οργανωτικό δυνάμωμα της ΟΚΔΕ.

Η συγκρότηση πλατιών ανοικτών επιτροπών στις γειτονιές για την ανατροπή του Προγράμματος Σταθερότητας και του Μνημονίου αποτελεί μια αναγκαιότητα που σκοντάφτει πάνω στις χρόνιες αδυναμίες του χώρου: ιδεοληπτικές αγκυλώσεις, μίζερες μεψιμοιρίες, καχυποψίες και ανταγωνισμούς μεταξύ μικρών οργανώσεων. Επιπλέον, κινδυνεύει από τη συνήθη πρακτική του ρεφορμισμού να χρησιμοποιεί τις κινηματικές δομές καιροσκοπικά για την πολιτική του ενίσχυση και τη διεύρυνση της εκλογικής του βάσης. Παρά τις δυσκολίες, η ΑΝΤΑΡΣΥΑ οφείλει να πρωταγωνιστήσει στη συγκρότηση επιτροπών με τη μορφή ανοικτών συνελεύσεων για την οργάνωση του αγώνα ενάντια στα μέτρα της κυβέρνησης και της αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας σε τοπικό επίπεδο. Οι επιτροπές αυτές θα πρέπει να αποτελέσουν πραγματικές δομές αυτοοργάνωσης, που να συνενώνουν εργαζομένους, άνεργους και αγωνιστές από όλες τις πληττόμενες κοινωνικές ομάδες, και όχι μια ακόμα εκδοχή από τα πάνω συμφωνημένων κομματικών μετώπων της αριστεράς. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να αποτελέσουν τη βασική μήτρα του ενιαίου μετώπου που είναι απαραίτητο για την απόκρουση της επίθεσης του κεφαλαίου. Η πάλη για την πολιτική ηγεμονία στις δομές αυτοοργάνωσης οφείλει να δίνεται μέσα στις δομές και ταυτόχρονα με την οικοδόμησή τους, και όχι από πριν με σεκταριστικά πολιτικά προαπαιτούμενα. Για τη μεγάλη μάζα των καταπιεσμένων, οι επαναστατικές απαντήσεις δεν συμφωνούνται εκ των προτέρων, αλλά κατακτώνται μέσα από την αγωνιστική εμπειρία.

Για την επαναστατική αριστερά η οικοδόμηση δομών αυτοοργάνωσης των εργαζομένων και των πλατιών λαϊκών στρωμάτων έχει στρατηγική σημασία. Η **μόνη έμπρακτη επαναστατική απάντηση** απέναντι στην κρίση είναι η συγκρότηση μορφών δυαδικής εξουσίας έξω και ενάντια στο αστικό κράτος, ακόμα κι αν αυτό σήμερα μπορεί να έχει μόνο σπερματικό και παραδειγματικό χαρακτήρα. Αυτή είναι σε τελική ανάλυση η διαχωριστική γραμμή μεταξύ μαχητικού ρεφορμισμού και επαναστατικού μαρξισμού

Σχέση κόμματος και αντικαπιταλιστικού πόλου

Το επαναστατικό υποκείμενο πρέπει να εκλαμβάνεται ως η συνειδητή έκφραση της ασυνείδητης ιστορικής διαδικασίας. Αλλά η ασυνείδητη διαδικασία, κατά τον Τρότσκι, δεν συμπίπτει με την συνειδητή της έκφραση παρά μονάχα στις υψηλότερες κορυφώσεις, όταν οι μάζες με τις αρχέγονες δυνάμεις τους παραβιάζουν τις πύλες της κοινωνικής ρουτίνας και δίνουν μια νικηφόρα έκφραση στις βαθύτερες ανάγκες της ιστορικής ανάπτυξης. Η υψηλότερη θεωρητική συνείδηση της εποχής συνενώνεται σε τέτοιες στιγμές με την άμεση δράση που αναπτύσσουν τα πιο καταπιεσμένα κοινωνικά στρώματα και οι απομακρυσμένες από κάθε θεωρία μάζες. Τότε συντελείται η δημιουργική συνένωση του συνειδητού με το ασυνείδητο

Μια τέτοια διαδικασία δεν είναι γραμμική, αλλά γίνεται με άλματα, περιόδους στασιμότητας, παλινδρομήσεις και ξαφνικές αλλαγές, οι οποίες καθίστανται πολύ πιο απότομες σε περιόδους κρίσης και πολιτικής αστάθειας στο στρατόπεδο της αστικής τάξης. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, αντίθετα με την αντίληψη αναρχικών, αναρχοσυνδικαλιστικών και αυθορμητίστικων ρευμάτων, το κόμμα ως δομή που ενοποιεί ένα τμήμα της πρωτοπορίας της τάξης σε πολιτικό υποκείμενο είναι πιο αναγκαίο από ποτέ (χωρίς αυτό να υπονοεί μια συγκεκριμένη, προκαθορισμένη και κατάλληλη για όλες τις περιστάσεις οργανωτική δομή του κόμματος).

Και αντίθετα με τη λογική του παραδοσιακού ή του νέου τύπου ρεφορμισμού, ο επαναστατικός στρατηγικός προσανατολισμός των εργατικών κομμάτων είναι, στη δίνη της κρίσης, πιο επίκαιρος και πιο επιτακτικός από ποτέ.

Καθήκον των επαναστατικών κομμάτων είναι **να συγχωνεύονται μέσα από την εμπειρία της ταξικής πάλης με τη φυσική πρωτοπορία της εργατικής τάξης** και των καταπιεσμένων εν γένει, και όχι να δρα αυτόκλητα εξ ονόματός της. Η διαδεδομένη, κατά βάθος ακόμα και στην άκρα αριστερά, ταύτιση της εργατικής εξουσίας με την εξουσία του (ενός και μοναδικού) κόμματος είναι ουσιαστικά αντεπαναστατική.

Το **επαναστατικό υποκείμενο** παραμένει κατά την ανάλυσή μας η μορφή οργάνωσης που είναι ικανή να προωθήσει την ανατροπή του καπιταλισμού αλλάζοντας τις υφιστάμενες σχέσεις παραγωγής. Οι τακτικές για την οικοδόμησή του, ωστόσο, μπορεί να διαφέρουν σημαντικά.

Στην ιστορική περίοδο που διανύουμε η δυνατότητα οικοδόμησης μαζικών επαναστατικών κομμάτων από το μηδέν είναι πολύ περιορισμένη, τουλάχιστον σε ένα μεγάλο τμήμα του λεγόμενου δυτικού κόσμου. Σε αυτό συμβάλλει και η πολυδιάσπαση και η απομόνωση του χώρου στα αριστερά του ρεφορμισμού, που τον καθιστά ανίκανο να παίξει ουσιαστικό πολιτικό ρόλο. Σε αυτές τις συνθήκες ενδείκνυται κατά τη γνώμη μας η δημιουργία **αντικαπιταλιστικού πόλου**, που προκρίνει τη δημιουργία ευρύτερων αντικαπιταλιστικών σχηματισμών, μετώπων ή υβριδικών δομών, ως ενδιάμεσο στάδιο στη διαδικασία οικοδόμησης μαζικών επαναστατικών κομμάτων. Ο όρος “αντικαπιταλιστικός” μπορεί να περιλάβει μορφώματα αρκετά διαφορετικού χαρακτήρα, που προκύπτουν ή τείνουν να προκύψουν στην παρούσα ιστορική περίοδο. Με μια πιο αυστηρή μαρξιστική ορολογία θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν γενικά κεντριστικά κόμματα ή σχηματισμοί με αριστερόστροφη δυναμική ή προσανατολισμό – με δυνατότητες ίσως μετεξέλιξης σε επαναστατικά.

Η δημιουργία αντικαπιταλιστικού πόλου αποσκοπεί στη συνένωση ενός σημαντικού τομέα του πιο συνειδητού τμήματος της εργατικής τάξης και των κοινωνικών κινημάτων και, ταυτόχρονα και αξεδιάλυτα, στη μεταβολή των πολιτικών συσχετισμών στο εσωτερικό του εργατικού κινήματος υπέρ του επαναστατικού προτάγματος. Αυτό σημαίνει ότι ως διαδικασία είναι αλληλένδετη με την **πάλη για την πολιτική ηγεμονία** στο πλαίσιο των ευρύτερων αντικαπιταλιστικών σχηματισμών.

Η ανωτέρω επιδίωξη δεν είναι στρατηγική. Είναι μέσο προς ένα σκοπό: τη δημιουργία μαζικών επαναστατικών κομμάτων. Ως διαδικασία εκτός από ευκαιρίες εμπεριέχει και κινδύνους : ενσωμάτωσης σε μια κεντρίστικη στρατηγική, κοινοβουλευτισμού, αποστράτευσης αγωνιστών λόγω απογοήτευσης κ.ά.

Η δουλειά για τη δημιουργία ενός μαζικού επαναστατικού κόμματος περνά πολύ περισσότερο από τη **νέα γενιά των εργαζομένων** και τις πρωτοπορίες των κοινωνικών κινημάτων, που δεν έχουν υποστεί τη φθορά της ιστορικής ήττας των δεκαετιών του 1980 και 1990, παρά από τις παλιές αριστερές ηγεσίες, που έχουν σε μεγάλο βαθμό ενσωματωθεί ή /και γραφειοκρατικοποιηθεί.

Ελλάδα- ΕΕ

Στη συγκυρία που διανύουμε, η συζήτηση για το ρόλο και το χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και της Οικονομικής Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ), και κυρίως γύρω από την απάντηση που πρέπει να δώσουν η αριστερά και το εργατικό κίνημα απέναντι σε αυτές, αποκτά εκ των πραγμάτων ιδιαίτερο βάρος. Ο λόγος είναι **η κεντρική θέση που κατέχουν αυτοί οι υπερεθνικοί καπιταλιστικοί μηχανισμοί στη χάραξη ταξικών στρατηγικών για τη διαχείριση της κρίσης** που εμφανίζεται στις χώρες-μέλη τους, θέση η οποία γίνεται πλέον πολύ εύκολα φανερή. Επομένως, οποιαδήποτε απάντηση για την «υπέρβαση» της κρίσης, από την πλέον φιλελεύθερη και αστική μέχρι την πιο επαναστατική κι εργατική, γρήγορα θα έχει να αναμετρηθεί με την αντιμετώπιση του θέματος της ΕΕ και της ΟΝΕ.

Η αριστερά ακόμα εγκλωβίζεται σε **δύο σχήματα του παρελθόντος, τα οποία είναι εξίσου ρεφορμιστικά και βαθιά διαχειριστικά**. Για την ακρίβεια, πολύ λίγα έχουν να προσφέρουν στους εργαζόμενους, τη στιγμή μάλιστα που η κρίση του καπιταλισμού απαιτεί «μεγάλες λύσεις» και άρα τολμηρά μεταβατικά-επαναστατικά αιτήματα, καθιστώντας επί της ουσίας τον ρεφορμισμό ουτοπικό και όχι μόνο άχρηστο για την μελλοντική προοπτική της πλειοψηφίας της κοινωνίας και την υπέρβαση της κρίσης προς όφελός της, αλλά και επικίνδυνο για τους ίδιους τους σημερινούς όρους ζωής της.

Το πρώτο σχήμα, που χαρακτηρίζει την αριστερά του ΚΚΕ, αλλά και των υποπροϊόντων της σταλινικής αποσύνθεσης οργανώσεων της άκρας αριστερές, καθώς και ένα κομμάτι του ΣΥΝ (Αριστερό Ρεύμα, Αλαβάνος κλπ), είναι **η πρόταση για έξοδο από την ΕΕ**, με όλες τις παραλλαγές της. Το αίτημα αυτό, αν και φαντάζει μαχητικό και συνοδεύεται με μπόλικη γενικόλογη αντι-ΕΕ ρητορική, στην ουσία είναι βαθιά

ρεφορμιστικό για δύο βασικά λόγους. Πρώτον, γιατί η έξοδος από την ΕΕ και την ΟΝΕ παρουσιάζεται ως ένα απαραίτητο πρώτο βήμα, ένας απαραίτητος όρος, χωρίς να συνοδεύεται αναγκαστικά από άλλες κοινωνικές αλλαγές. Επομένως μπορεί εύκολα να συμπεράνει κανείς ότι η έξοδος από την ΕΕ δεν θεωρείται αποτέλεσμα μιας κοινωνικής επανάστασης ή έστω ριζικής αλλαγής των κοινωνικών συσχετισμών, που θα δημιουργούσε ασυμβίβαστο με την παραμονή της χώρας στις καπιταλιστικές ολοκληρώσεις, αλλά θα αρκούσε μια άλλη αστική κυβέρνηση να βγάλει την καπιταλιστική Ελλάδα από την ΕΕ. Είναι προφανές ότι η πρόταση αυτή δε συνιστά τίποτα άλλο, παρά μια διαχειριστική, έστω και πιο προοδευτική, πρόταση και πόρρω απέχει από το να είναι επαναστατική.

Δεύτερον, η θεώρηση της εξόδου από την ΕΕ ως απαραίτητου πρώτου όρου δημιουργεί, συνειδητά ή και με λανθάνοντα τρόπο, μια εθνική αυταπάτη. Η αυταπάτη αυτή είναι ο «νέος πατριωτισμός», που ενίοτε φτάνει να διατυπώνεται ακόμα κι έτσι, χωρίς περιστροφές, και ο οποίος εκκινεί από τη θεώρηση της καπιταλιστικής Ελλάδας ως χώρας εξαρτημένης, εθνικά υποτελούς, μιας οικονομικής αποικίας της ΕΕ και του συστήματος του ευρώ (ακόμα και η πιο μεσοβέζικη διατύπωση του αιτήματος για έξοδο, η λεγόμενη αντικαπιταλιστική αποδέσμευση, που αποτελεί και το σημείο σύνθεσης της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, δεν παύει να υπονοεί μια Ελλάδα δέσμια ξένων οικονομικών και πολιτικών κέντρων). Είναι γεγονός ότι μέσω του εκβιασμού του δημοσίου ελλείμματος και του χρέους η πίεση των υπερεθνικών οργανισμών και των δυτικών ευρωπαϊκών τάξεων πάνω στην ελληνική κυβέρνηση έχει ενταθεί. **Είναι όμως γνωστό ότι η οικονομική ουσία του ιμπεριαλισμού είναι η οικονομική προσάρτηση.** Αυτή η πίεση όμως δεν μεταβάλλει την παραγωγική και κοινωνική δομή της χώρας, δεν καθιστά την ελληνική αστική τάξη λιγότερο κυρίαρχη στην Ελλάδα, δεν αναιρεί το γεγονός ότι η αποκατάσταση της καπιταλιστικής ομαλότητας στη χώρα θα ευνοήσει κυρίως τους εγχώριους κεφαλαιοκράτες και δεν σημαίνει ότι ως ταξική στρατηγική το μνημόνιο δεν ανταποκρίνεται πριν από όλα στις δικές τους επιδιώξεις (αλλιώς η ελληνική αστική τάξη θα μπορούσε κάλλιστα να επιδιώξει την έξοδο από την ΕΕ) – με λίγα λόγια τα αστικά κόμματα εξυπηρετούν τα συμφέροντα της κυρίαρχης αστικής τάξης.

Έτσι λοιπόν, η άποψη αυτή συγχέει την υπαρκτή διαφορά παραγωγικότητας των χωρών της Ευρωζώνης (μια διαφορά που ισχύει ούτως ή άλλως παντού στον κόσμο), καθώς και την ύπαρξη κεντρικών χωρών (Γερμανία) που εξασφαλίζουν εμπορικά πλεονάσματα χάρη στα αντίστοιχα ελλείμματα της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με μια υποτιθέμενη απώλεια εθνικής κυριαρχίας της Ελλάδας, ενώ αποσιωπά τον αντίστοιχο ρόλο που παίζουν οι Έλληνες καπιταλιστές στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο. Με αυτή τη λογική ο εχθρός βρίσκεται στο εξωτερικό και η ελληνική κυβέρνηση είναι υπόλογη μόνο στο βαθμό που τηρεί υποχωρητική στάση απέναντί του. Επομένως, προτάσσεται η εθνική ενότητα ως αντίβαρο στις καταστροφικές πολιτικές της ΕΕ, του ΔΝΤ και των περισσότερο ανεπτυγμένων χωρών της Ευρωζώνης, μια ενότητα που ανέκαθεν αποτελούσε **ιδεολογικό** όπλο στα χέρια της αστικής τάξης και του πολιτικού της προσωπικού. Είναι προφανές ότι η πρόταση αυτή λοιπόν δεν δίνει στα σοβαρά επαναστατική προοπτική, αφού δεν φτάνει στην αμφισβήτηση του ίδιου του καπιταλιστικού παιχνιδιού.

Αν όμως η αντι-ΕΕ ρητορεία δεν είναι αναγκαστικά αντικαπιταλιστική, ακόμα περισσότερο **δεν μπορεί να υπάρξει επαναστατική ρήξη με το σύστημα, χωρίς ρήξη με την ΕΕ.** Το δεύτερο σχήμα που αφορά την αριστερά με ευρωκομμουνιστικές καταβολές και εκφράζεται κυρίως από το ΣΥΝ και τη Δημοκρατική Αριστερά Κουβέλη στις μέρες μας, είναι η «ευρωπαϊκή στρατηγική» για την υπέρβαση της κρίσης. Η πρόταση αυτή προφανώς δεν συνιστά επαναστατικό πρόταγμα (άλλωστε οι εκφραστές της δεν φιλοδοξούν ότι συνιστά), αλλά περιορίζεται σε εναλλακτικές πολιτικές διαχείρισης των υπαρχόντων εθνικών και διεθνικών καπιταλιστικών θεσμών. Με λίγα λόγια, η ταξική πάλη σταματά εκεί όπου αρχίζει να απειλείται η σταθερότητα της ΕΕ και του ευρώ. Από την επιρροή αυτής της άποψης δυστυχώς δεν έχουν μείνει ανέγγιχτα τμήματα της άκρας αριστεράς, του δικού μας ρεύματος συμπεριλαμβανομένου. Οι οργανώσεις αυτές τείνουν να προσδένουν θεωρητικά σωστά στρατηγικά διεθνιστικά αιτήματα, όπως η συντακτική συνέλευση των λαών της Ευρώπης, σε μια στρατηγική μεταρρύθμισης της ΕΕ διαμέσου της αλλαγής των πολιτικών συσχετισμών υπέρ των εργαζομένων. Από αντίθεση με τα κυρίαρχα πατριωτικά αντανάκλαστικά, τείνουν να αποδέχονται ενίοτε τον «αντικειμενικό προοδευτικό ρόλο» της ΕΕ στην ενοποίηση των εργατικών τάξεων της Ευρώπης, παρά τον ταξικό και αντιδημοκρατικό της χαρακτήρα. Το τμήμα αυτό της άκρας αριστεράς, παγιδευείται σε έναν δρόμο πολύ μακριά από τον επαναστατικό, αφού ξεχνά ότι **χρέος της επαναστατικής αριστεράς δεν είναι η από τα μέσα άλωση των καπιταλιστικών θεσμών,** εθνικών ή πόσο μάλλον διεθνικών, που δεν υπόκεινται καν σε στοιχειώδη κοινωνικό έλεγχο, **αλλά η πάλη για την ριζική ανατροπή τους.** Επίσης, παραγνωρίζει ουσιαστικά το ότι, αν και η επανάσταση είναι μια παγκόσμια διαδικασία και σίγουρα ολοκληρώνεται σε παγκόσμιο ή έστω διεθνές επίπεδο, η ταξική πάλη ακολουθεί την

συνδυασμένη και ανισόμετρη ανάπτυξη του καπιταλισμού κι επομένως αποτελεί καταστροφική ουτοπία να νομίζουμε ότι η επανάσταση μπορεί να συμβεί ταυτόχρονα σε όλες τις χώρες της ΟΝΕ ή της ΕΕ.

ε. Η γραμμή του επαναστατικού μαρξισμού θα πρέπει να είναι απαλλαγμένη τόσο από τον πατριωτισμό όσο και από τον κοσμοπολιτισμό. Για μας είναι σαφές ότι **η αντικαπιταλιστική πάλη είναι υποχρεωτικά και αντι-ΕΕ, και όχι το αντίστροφο**. Το πρόταγμά μας απέναντι λοιπόν στην ΕΕ δεν θα πρέπει να είναι άλλο από τα μεταβατικά αιτήματα, τα οποία είναι πραγματικά ασυμβίβαστα με την ίδια την ύπαρξη του ελληνικού και ευρωπαϊκού καπιταλισμού. Καταλαβαίνουμε πολύ καλά ότι μια επαναστατημένη χώρα, στην οποία θα έχουν υλοποιηθεί οι μεταβατικές διεκδικήσεις, παύση πληρωμών του χρέους, εθνικοποίηση του τραπεζικού συστήματος, εθνικοποίηση των επιχειρήσεων χωρίς αποζημίωση υπό εργατικό έλεγχο κλπ, δεν θα έχει θέση στην ΕΕ και επομένως η έξοδος από αυτή είναι αποτέλεσμα, και όχι προϋπόθεση, μιας επαναστατικής στρατηγικής.

Η ΕΕ το τελευταίο διάστημα έχει υποστεί τεράστια ρήξη. Ακόμα και στις κεντρικές χώρες, όπου οι επιπτώσεις της πολιτικής της και τα αποτελέσματα του ευρώ δεν είναι τόσο εμφανώς καταστροφικά, όλο και μεγαλύτερα κομμάτια των εργαζομένων και των καταπιεσμένων στρωμάτων συνειδητοποιούν τον αντιδραστικό και βάρβαρο ταξικό της ρόλο. Δεν έχουμε και δεν πρέπει να έχουμε καμία διάθεση να προσπαθήσουμε να εξομαλύνουμε αυτές τις καταστάσεις. Ως επαναστάτες μαρξιστές **θεωρούμε την ΕΕ και το σύστημα του ευρώ ως μηχανισμό - μάλιστα διορισμένο και άρα τελείως ανεξέλεγκτο - λιτότητας**. Οι καταστροφικές πολιτικές της ΕΕ, με την ίση ευθύνη και συμμετοχή των εθνικών αστικών κυβερνήσεων, είναι εμφανείς μπροστά μας (Κοινή Αγροτική Πολιτική, Συνθήκη της Μπολόνια, Συνθήκες του Δουβλίνου, Μάαστριχτ-Λισαβόνα, αντικομμουνιστικά μνημόνια). Χρέος μας λοιπόν είναι να αγωνιστούμε για την ανατροπή των εθνικών και ευρωπαϊκών καπιταλιστικών πολιτικών και να επιφέρουμε πλήγματα στην ομαλότητα, σε εθνικό και διεθνικό επίπεδο. Σε αυτή την πάλη, θεωρούμε ότι η ρήξη με την ΕΕ δεν μπορεί παρά να γίνει με το μοντέλο του «αδύναμου κρίκου». Πρέπει να κάνουμε σαφές ότι η σταθερότητα του ευρώ και της ΕΕ δεν μπορούν να αποτελούν όρια του αγώνα – το αντίθετο, η επίτευξη των στόχων του είναι ασύμβατη με αυτούς τους μηχανισμούς.

Παράλληλα θεωρούμε εξαιρετικά σημαντική την υλική πολιτική αλληλεγγύη και συνεργασία με τα υπόλοιπα τμήματα του ευρωπαϊκού προλεταριάτου, σε τακτικό και στρατηγικό επίπεδο. Με λίγα λόγια, η συντονισμένη πάλη των ευρωπαϊκών εργατικών τάξεων είναι σημαντική όχι μόνο για την περικύκλωση των αστικών τάξεων σήμερα, αλλά και σε περίπτωση που μια χώρα προβεί σε επαναστατική ρήξη με τον καπιταλισμό, η διεθνής αλληλεγγύη είναι η μόνη δύναμη που μπορεί να αποτρέψει την εκδικητικότητα των άλλων καπιταλιστικών κρατών απέναντί της. Έτσι, θεωρούμε σημαντικές τόσο τις πολιτικές όσο και κοινωνικές πανευρωπαϊκές διαδικασίες και αντιλαμβάνομαστε ότι η ταξική πάλη στη χώρα μας υποστηρίζεται και συμπληρώνεται με την πάλη πανευρωπαϊκά και το αντίστροφο.

Τα θεμελιώδη καθήκοντα

Βρισκόμαστε στη φάση της πολιτικής προετοιμασίας της επανάστασης, οφείλουμε να συντελέσουμε στην οργάνωση και την κινητοποίηση γύρω από την εργατική τάξη όλες τις δυνάμεις που είναι απαραίτητες για τη νίκη της επανάστασης, να θέσουμε το ζήτημα της εξέγερσης ενάντια στο αστικό κράτος, τον αγώνα για την εργατική εξουσία και να συμβάλουμε απ' την πλευρά μας στην καθοδήγηση πολιτικά και υλικά μέσα από μια σειρά επιμέρους μάχες. Όλα τα μέλη οφείλουν να έχουν μια πλήρη επίγνωση των άμεσων στόχων του επαναστατικού κινήματος, μια ορισμένη ικανότητα μαρξιστικής ανάλυσης της κατάστασης και μια αντίστοιχη ικανότητα για πολιτικό προσανατολισμό.

Ο καπιταλισμός έχει σαν ιδιότητα να τείνει προς την οικονομική επέκταση, να διεισδύει σε καινούργιες περιοχές, να κατανικά οικονομικές διαφορές να μεταμορφώνει τις περιφερειακές και εθνικές οικονομίες που ήταν κλεισμένες στον εαυτό τους, σ' ένα σύστημα συγκοινωνούντων δοχείων να πλησιάζει και να εξισώνει τα οικονομικά και πολιτιστικά επίπεδα των πιο προωθημένων και καθυστερημένων χωρών. Μα πλησιάζοντας και εξισώνοντας τα επίπεδα ο καπιταλισμός ενεργεί με τις δικές του μέθοδες, τις αναρχικές που υποσκάπτουν την ίδια την εργασία του αντιθέτοντας τη μια χώρα στην άλλη, τον ένα κλάδο παραγωγής στον άλλο, ευνοεί την ανάπτυξη ορισμένων μερών της παγκόσμιας οικονομίας και οπισθοδρομεί άλλους. Ο συνδυασμός αυτών των δύο θεμελιακών τάσεων ισοπέδωσης και ανισότητας είναι αποτέλεσμα της ίδιας του της φύσης. Με την καθολικότητα, ευκινησία και διασπορά του χρηματιστικού κεφαλαίου που διεισδύει παντού ο ιμπεριαλισμός τονίζει ακόμη περισσότερο τις δύο αυτές τάσεις. Ξανασυνδέει με πολύ μεγαλύτερη ταχύτητα και βάθος τις διάφορες ηπειρωτικές και εθνικές δεξαμενές. Δημιουργεί ανάμεσά τους μια στενή εξάρτηση ζωτικής σημασίας. Επιδιώκει αυτό το "σκοπό" με μέθοδες ολότελα ανταγωνιστικές, η ενοποίηση

και η ισοπέδωση της παγκόσμιας οικονομίας με βία και σπασμούς. Η ανισομέρεια και η σπασμωδική πορεία υποσκάπτει συνεχώς τους δεσμούς και την οικονομική τους αλληλεξάρτηση. Χωρίς την κατανόηση αυτής της διαδικασίας δεν μπορεί κανείς να κατανοήσει τον διεθνισμό καθοριστικό στοιχείο του επαναστατικού προγράμματος

Το Μεταβατικό Πρόγραμμα απευθύνεται στην εργατική τάξη και τα κοινωνικά κινήματα για την ενοποίηση και τον πολιτικό προσανατολισμό των αγώνων, και δεν είναι ένα εναλλακτικό πρόγραμμα για συμμετοχή σε αστικές κυβερνήσεις της αριστεράς.

Από ορισμένες οργανώσεις το μεταβατικό πρόγραμμα προβάλλεται δογματικά σαν μια απαραίλακτη διαχρονική συνταγή, άσχετα με την ιστορική συγκυρία στην οποία αναφέρεται, όπως επίσης δεν παίρνει υπόψη του την υπάρχουσα συνείδηση της τάξης ως ένα αντικειμενικό δεδομένο για εμάς

Το Μ.Π οφείλει να στοχεύει στη **ρήξη με τις θεμελιώδεις παραγωγικές και κοινωνικές σχέσεις του καπιταλισμού** και επομένως στην **ανάδειξη του ζητήματος της εξουσίας** από ταξική άποψη

Στη σημερινή συγκυρία το ζήτημα του χρέους αποτελεί αναμφίβολα επίκεντρο της ταξικής πάλης σε πολιτικό επίπεδο. Με αυτή την έννοια **η παύση πληρωμών αναδεικνύεται σε αιχμή** του μεταβατικού προγράμματος. Ως προς αυτό θα πρέπει να γίνουν ορισμένες βασικές παρατηρήσεις

Η διαγραφή του χρέους συμπληρώνει, αλλά δεν αναπληρώνει την παύση πληρωμών. Ως σύνθημα είναι πιο καθολικό, αλλά λιγότερο άμεσα ριζοσπαστικό από την παύση πληρωμών, που υποδηλώνει μια μονομερή ρήξη με τους τρέχοντες κανόνες των καπιταλιστικών συναλλαγών

Η παύση πληρωμών δε χρησιμεύει απλώς ως γενικό προπαγανδιστικό σύνθημα, αλλά θα πρέπει να έχει απτά αποτελέσματα στους εργατικούς αγώνες σε όλα τα επίπεδα (πχ δέσμευση των ταμείων των δήμων ώστε να πληρωθούν οι εργαζόμενοι και όχι οι πιστωτές). Τα πιο οργανωμένα κομμάτια της εργατικής τάξης, άλλωστε, έχουν ανάλογες εμπειρίες μπλοκαρίσματος κεντρικών αρτηριών του συστήματος (Τράπεζα της Ελλάδος, Ταμεία Δήμων, Διυλιστήρια, Συγκοινωνίες, Εκπαίδευση, Κυβερνητικά Κτίρια, Μονάδες ΔΕΗ).

Με βάση τις παραπάνω επισημάνσεις το μεταβατικό πρόγραμμα στις σημερινές συνθήκες θα έπρεπε να περιλαμβάνει ως βασικά αιτήματα :

- Παύση πληρωμής του χρέους. Διαγραφή του χρέους προς ελληνικές και ξένες τράπεζες. Διαγραφή του χρέους του Τρίτου Κόσμου.
- Απαγόρευση των απολύσεων. Εθνικοποίηση χωρίς αποζημίωση όλων των επιχειρήσεων που προχωρούν σε απολύσεις ή κλείνουν, καθώς και των στρατηγικών τομέων της οικονομίας, και λειτουργία τους κάτω από εργατικό έλεγχο.
- Κατάργηση της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών. Κατάργηση του τραπεζικού και εμπορικού απορρήτου. Εθνικοποίηση των τραπεζών χωρίς αποζημίωση στους τραπεζίτες. Συγκεντροποίηση όλου του τραπεζικού συστήματος σε μια δημόσια τράπεζα και κάτω από εργατικό έλεγχο
- Όχι στις ιδιωτικοποιήσεις δημόσιων επιχειρήσεων και υπηρεσιών. Επανεθνικοποίηση όλων των δημόσιων επιχειρήσεων και ΔΕΚΟ που ιδιωτικοποιήθηκαν, χωρίς αποζημίωση στους καπιταλιστές και κάτω από εργατικό έλεγχο
- 1400 ευρώ κατώτερο μισθό όσο είναι το κατώτερο όριο επιβίωσης πριν την φτώχεια. Επίδομα ανεργίας ίσο με τον κατώτερο μισθό για όλο το διάστημα της ανεργίας και συντάξεις ίσες με τον τελευταίο μισθό πριν την έξοδο στην σύνταξη.
- Καθιέρωση εργατικού τιμαρίθμου με έλεγχο και δικαίωμα βέτο στην διαμόρφωση του από τις εργατικές οργανώσεις. Καθιέρωση διαδικασίας αυτόματης αναπλήρωσης του εργατικού εισοδήματος με βάση αυτόν τον τιμαρίθμο.
- Το βάρος της φορολογίας στους πλούσιους. Κατάργηση των έμμεσων φόρων
- Καταγραφή των περιουσιών ώστε να αποτραπεί η δραπέτευση κεφαλαίων και η φοροδιαφυγή

- Αποφασιστική μείωση του χρόνου εργασίας. 35ωρο – 5θήμερο – 7ωρο (30ωρο -5θήμερο – 6ωρο για τα βαρέα και ανθυγιεινά). Σύνταξη στα 30 χρόνια εργασίας χωρίς όριο ηλικίας
- Κινητή κλίμακα ωρών εργασίας χωρίς μείωση των αποδοχών – ορθολογική κατανομή του απαιτούμενου χρόνου εργασίας στο σύνολο του παραγωγικού πληθυσμού
- Απαγόρευση των ελαστικών σχέσεων εργασίας και κατάργηση όλων των νόμων που τις προωθούν
- Διαχωρισμός εκκλησίας και κράτους. Δήμευση της εκκλησιαστικής περιουσίας
- Όχι στην κατάργηση των ευνοϊκών διατάξεων υπέρ των γυναικών. Καμία γυναίκα ανασφάλιστη. Σύνταξη της νοικοκυράς. Υποδομές κοινωνικής πρόνοιας που θα απαλλάξουν τις γυναίκες από την αποκλειστική φροντίδα του νοικοκυριού.
- Αύξηση της χρηματοδότησης και των προσλήψεων για την δημόσια υγεία, την παιδεία, τις κοινωνικές υπηρεσίες.
- Ελεύθερη πρόσβαση σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Ενιαία πανεπιστημιακή εκπαίδευση δημόσια και δωρεάν για όλους
- Ακύρωση των εξοπλιστικών προγραμμάτων. Παύση των πολεμικών εξοπλισμών. Να επιστρέψουν όλα τα ελληνικά στρατεύματα από το εξωτερικό
- Νομιμοποίηση όλων των μεταναστών. Υπηκοότητα στους μετανάστες δεύτερης γενιάς. Παραχώρηση ιθαγένειας σε όλους όσους το επιθυμούν. Πλήρη πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα για όλους. Άσυλο και στέγη στους πρόσφυγες. Ανοικτά σύνορα
- Αναγνώριση της Δημοκρατίας της Μακεδονίας με το συνταγματικό της όνομα
- Δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού της μειονότητας στη Θράκη ως Τουρκικής. Κατάργηση του 3% στον εκλογικό νόμο που στρέφεται κατά της εκλογής αντιπροσώπων της μειονότητας στο ελληνικό κοινοβούλιο. Τερματισμός των κρατικών παρεμβάσεων στις θρησκευτικές και πολιτικές υποθέσεις της μειονότητας.
- Αναγνώριση της εθνικά μακεδονικής μειονότητας και των πολιτιστικών και γλωσσικών δικαιωμάτων της.
- Κατάργηση των νομικών διακρίσεων κατά των ομόφυλων ζευγαριών. Αναγνώριση ίσων δικαιωμάτων συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στο γάμο
- Αφοπλισμός της αστυνομίας, κατάργηση όλων των ειδικών μονάδων, κατάργηση των ΜΑΤ, απαγόρευση της χρήσης δακρυγόνων και χημικών
- Οι «κλιματικές αλλαγές» επιβάλλουν να αντιταχθούμε στη καταλήστευση των φυσικών πόρων του πλανήτη για την αύξηση του ποσοστού κέρδους
- Η λογική του κέρδους είναι εντελώς ασύμβατη με μια πολιτική σεβασμού της φύσης και των λειτουργιών της.
- Η ενεργειακή αυτονομία των πολιτών και των κοινοτήτων μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με τον κεντρικό έλεγχο των ενεργειακών πόρων και την εφαρμογή του εργατικού ελέγχου
- Είμαστε ενάντια στην πυρηνική ενέργεια» εφόσον παραμένει άλυτο από επιστημονικής και τεχνικής πλευράς το πρόβλημα της διάθεσης των πυρηνικών αποβλήτων με όλες τις συνέπειες που αυτό έχει.
- Υπερασπίζουμε τους ελεύθερους χώρους στις πόλεις γιατί συμβάλλουν στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας στην περιοχή, αν και αποτελούν επενδυτικές ευκαιρίες για το κεφάλαιο.

Τα πιο πάνω καθήκοντα μπορεί να το υλοποιήσει μια εργατική κυβέρνηση που θα έρθει σε ρήξη με τον καπιταλισμό, το αστικό κράτος, την ΕΕ και όλους τους υπερεθνικούς ιμπεριαλιστικούς σχηματισμούς, στηριζόμενη στις δομές αυτοοργάνωσης και δυαδικής εξουσίας των εργαζομένων και των κοινωνικών τους συμμάχων.

Τα αντικαπιταλιστικά αιτήματα και το επαναστατικό πρόταγμα είναι σήμερα περισσότερο επίκαιρα από ποτέ δεν μπορούν αναβληθούν για μια περίοδο όταν η θύελλα της κρίσης και της καπιταλιστικής επίθεσης θα έχουν ξεθυμάνει.